

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ
МАЛАКА ОШИРИШ ИНСТИТУТИ**

МАХСУС-КАСБИЙ ФАНЛАР КАФЕДРАСИ

**ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРИГА НАВБАТДАГИ
“ПОДПОЛКОВНИК” МАХСУС УНВОНИНИ БЕРИШ УЧУН
МАХСУС МАЛАКА ОШИРИШ ЎҚУВ КУРСЛАРИНИНГ
“МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ” ТАЙЁРГАРЛИК
МОДУЛИ БЎЙИЧА**

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУА

УДК 34.096

*Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти
Илмий кенгашида маъқулланган*

Муаллифлар:

- З.Р.Умаров - Махсус касбий-фанлар кафедраси доценти;
И.Б.Ахмедов - Махсус касбий-фанлар кафедраси катта ўқитувчиси;
Б.Ш.Юсупов - Махсус касбий-фанлар кафедраси катта ўқитувчиси;
З.М.Алиева - Махсус касбий-фанлар кафедраси ўқитувчиси;

Тақризчилар:

- М.И.Сувонкулов- МОИ Юридик фанлар кафедраси бошлиғи, юридик фанлари номзоди, доцент
Х.В.Махсумов - Ўзбекистон Республикаси ИИВ Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти бошлиғининг ўринбосари, полковник

“Ички ишлар органлари ходимларига навбатдаги **“подполковник”** махсус унвонини бериш учун махсус малака ошириш ўқув курсларининг “Маънавий-маърифий” тайёргарлик модули бўйича: Ўқув услубий мажмуа. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти, 2023. – 82 бет.

Ўқув услубий мажмуа Ички ишлар органларида фаолият юритаётган офицерлар таркибида хизмат фаолиятини олиб бораётган ходимлар, ИИВ таълим муассасалари тингловчилари, курсантлари учун мўлжалланган бўлиб, “Маънавий-маърифий тайёргарлик” номли модулнинг мақсади тингловчиларнинг хизмат мажбуриятларини самарали бажаришлари учун касбий билимларини янгилаш, чуқурлаштириш ҳамда кўникма ва маҳоратларини оширишга қаратилган.

Шунингдек, ички ишлар органлари фаолиятининг бошқарув, етакчилик усуллари, касбга хос хусусиятларини аниқлаш, амалиётда қўллаш, касб маҳоратини шакллантириш, фуқароларга, шахсий таркибга алоҳида тарбиявий таъсир ўтказиш, ходимларнинг маънавий-ахлоқий қиёфасини юксалтириш мақсадида барча ИИВ таълим муассасалари шунингдек, тизимда хизмат олиб бораётган офицер ходимларининг касбий маҳоратини оширишда ўқув услубий мажмуа сифатида фойдаланишга тавсия қилинади.

УДК 34.096

© Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти, 2023.

МУНДАРИЖА

Кириш	4
Модул бўйича дарслар тақдими	6
1.1.Мавзу: Ички ишлар органлари ходимларнинг маънавий салоҳияти ва мафкуравий иммунитетини кучайтиришда “Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш Концепцияси”нинг аҳамияти.....	7
1.2.Мавзу: Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирларнинг мазмун-моҳияти.....	24
1.3.Мавзу: Ички ишлар органлари маънавий-маърифий ишлар “ходимбай ишлаш” тизими.....	61
Глоссарий	75
Тест саволлари	81
Адабиётлар	83

КИРИШ

Жамиятда барқарорлик, тинчлик ва осойишталикни қарор топтириш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш мамлакатни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан янада ривожлантириш, аҳоли фаровонлигини юксалтириш, ҳуқуқий демократик давлат қуриш бўйича амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлардан кўзланган мақсадларга эришишнинг муҳим шартидир.

Ички ишлар органларида давлат сирларини ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотларни муҳофаза қилиш, шу жумладан криптографик воситаларни қўллаган ҳолда техник жиҳатдан муҳофаза қилиш таъминланади.

Қуйидагилар Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари тизимини ислох қилишнинг энг муҳим йўналишлари деб ҳисобланади:

- фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, жамоат тартибини сақлаш, шахс, жамият ва давлат хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикаси бўйича республикада яхлит ҳуқуқий тизим яратилган бўлиб, унда ички ишлар органларининг муҳим ўринни эгаллаши;

- бугунги кунда юзага келаётган хавф-хатар ва таҳдидлар, аввало, халқаро терроризм, экстремизм, ноқонуний миграция, одам савдоси, ёшлар ўртасида халқимизга ёт ғоялар тарқалишининг тобора кучайиб бораётганлиги ички ишлар органлари олдига ўз вақтида уларнинг олдини олиш ва уларга барҳам бериш бўйича янги вазифаларни қўйилиши;

- ҳозирги вақтда дунёнинг узоқ-яқин турли ҳудудларида юз бераётган ташвишли воқеалар, жумладан, бизнинг минтақамизда, ён-атрофимизда кучайиб бораётган хавф-хатарлар, қонли тўқнашувлар, сиёсий ва иқтисодий қарама-қаршилиқлар, терроризм, радикализм, наркотрафикнинг тобора авж олаётгани тинчлик ва барқарорликка катта таҳдид солинишини олдини олиш;

- мана шундай тобора кескинлашиб бораётган бир вазиятда биз ҳушёрлик ва сергаклигимизни йўқотмасдан, кимлар бизга хайрихоҳ, кимлар ғаразли кўз билан қараётганини, бугунги ҳаёт, бугунги давр бизнинг олдимизга қандай ўткир талаб ва вазифаларни қуяётганини чуқур англаб, огоҳ, сезгир ва сафарбар бўлиб яшашимиз талаб қилиниши;

- ички ишлар органларини аҳолига ўз вақтида ва сифатли ёрдам кўрсатадиган, ҳар бир ходими томонидан «Халқ манфаатларига хизмат қилиш»ни ўз хизмат бурчи деб биладиган ижтимоий йўналтирилган профессионал тузилмага айлантириш.

“Маънавий-маърифий тайёргарлик” номли модулниң мақсади: Тингловчиларнинг хизмат мажбуриятларини самарали бажаришлари учун касбий билимларини янгилаш, чуқурлаштириш ҳамда кўникма ва маҳоратларини оширишга қаратилган.

“Маънавий-маърифий тайёргарлик” модулниң вазифалари:

• Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Ички ишлар вазирлиги томонидан ички ишлар органлари ходимларга қўйилаётган бугунги кун талабларига жавоб берадиган юксак касбий маҳоратини ривожлантириш;

• тингловчиларда юксак даражадаги ватанпарварлик, мустақиллик ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш.

Модул бўйича тингловчиларнинг **билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:**

- доимий равишда ўз билим ва касбий кўникмаларини такомиллаштириб бориш, малака ва ҳуқуқий маданиятини ошириш бўйича **кўникмаларга** эга бўлиши зарур;

- фаолиятига таалуқли ҳуқуқ нормаларидан фойдаланиш ва қўллаш **малакаларини** эгаллаши лозим.

Тингловчи:

- Хизмат фаолиятида давлат мустақиллигини ҳимоя қилиш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, жамоат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини муҳофаза қилишни;

- шахснинг инсон ҳуқуқлари, қонунчилик соҳасидаги ислохотлар талабларини;

- ижрочилик интизомига риоя этиш ва уни ташкил этиш асосларини;

- **билимларга** эга бўлиши керак;

Тингловчи:

- ўз фаолиятини режалаштириш;

- маънавий салоҳияти ва мафкуравий иммунитетини кучайтириш;

- халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлаш;

- маънавий-маърифий ишлар бўйича “ходимбай ишлаш” тизимини ўзлаштириш;

- ҳар қандай вазиятда фуқароларга ҳурмат билан мурожаат қилиш, муносабатларда вазмин бўлиш, муомала маданияти ва қонунийликка қатъий риоя қилиш;

- доимий равишда интеллектуал ва касбий билимларини такомиллаштириб бориш **кўникмаларига** эга бўлиши керак.

Тингловчи:

- ички ишлар органларининг бошқа соҳавий хизматлари ва жамоат тузилмалари ҳамда бошқа давлат органлари билан самарали ҳамкорликни таъминлаш;

- фуқаролар, турли тоифадаги ҳуқуқбузарлар, жамоатчилик вакиллари билан мулоқот қила олиш;

- фаолиятига таалуқли ҳуқуқ нормаларидан фойдаланиш ва қўллаш **малакаларни** эгаллаши лозим.

Тингловчи:

- шахс, жамият ва давлат хавфсизлигини таъминлаш;

- ички ишлар органлари фаолиятини режалаштириш;

- самарали иш юритиш ва ҳужжатлар айланишини ҳамда жисмоний ва юридик шахслар мурожаатлари билан ишлаш тизимини йўлга қўйиш;

- илғор хорижий ва миллий иш тажриба ва услубларини амалиётга тадбиқ этиш **компетенцияларига** эга бўлиши

**Маънавий-маърифий тайёргарлик номли модуль бўйича
машғулотлар тақсимооти:**

№	Модул мавзулари	Аудитория ўқув юкламаси, соат					Мустақил таълим
		Жами	Жумладан				
			Маъруза	Семинар	Амалий машғулот	Назорат	
1.	Ички ишлар органлари ходимларнинг маънавий салоҳияти ва мафкуравий иммунитетини кучайтиришда “Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш Концепцияси”нинг аҳамияти	2	2	-	-	-	-
2.	Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирларнинг мазмун-моҳияти	2	-	2	-	-	-
3.	Ички ишлар органлари маънавий-маърифий ишлар “ходимбай ишлаш” тизими	4	-	2	-	-	2
Жами:		8	2	4	-	-	2

1.1-Мавзу: ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРНИНГ МАЪНАВИЙ САЛОҲИЯТИ ВА МАФКУРАВИЙ ИММУНИТЕТИНИ КУЧАЙТИРИШДА “ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДА МАЪНАВИЙ- МАЪРИФИЙ ИШЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ КОНЦЕПЦИЯСИ”НИНГ АҲАМИЯТИ

Маъруза (2 соат)

Машғулот режаси:

1-ўқув саволи: Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этишконцепцияси ва унинг асосий мақсад ва вазифалари.

2-ўқув саволи: Маънавий-маърифий ишларни амалиётга узлуксиз татбиқ этиш тизими ва амалга ошириш йўналишлари.

3-ўқув саволи: Концепцияни амалга ошириш механизми ва амалга оширишдан кутилаётган натижалар.

КИРИШ

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар ва бунёдкорлик ишлари натижасида халқимизнинг онгу тафаккури, дунёқараши ўзгармоқда. Юртимизда ҳукуқий давлат, фуқаролик жамиятини барпо этишда “Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари” деган ҳаётбахш ғоянинг аҳамияти тобора ортиб бормоқда.

Президентимиз **Ш.М. Мирзиёев** сўзлари билан айтганда: *“Бугунги кунда шиддат билан ўзгариб бораётган ҳаёт олдимизга қўяётган бири-бирдан мураккаб ва муҳим масалаларни ҳал қилиш ҳақида ўйлар эканмиз, уларнинг ечими айнан таълим-тарбия билан, ёшларнинг дунёқарашини замонавий билим, юксак маънавият ва маърифат асосида шакллантириш билан боғлиқ эканига яна бир бор ишонч ҳосил қиламиз”* дея таъкидлагандилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 02 апрелдаги “Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5050 сон қарорининг 3-иловасига мувофиқ “Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этишконцепцияси” қабул қилинди.

1-ўқув саволи: Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этишконцепцияси ва унинг асосий мақсад ва вазифалари.

Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш концепцияси ушбу соҳадаги ишларнинг устувор йўналишлари ва асосий принциплари асосида ишлаб чиқилган бўлиб, аввало, **ички ишлар органлари тизимида хизмат қилаётган барча ходимлар ва ҳарбий**

хизматчиларнинг умумий дунёқараши, сиёсий онги, маънавий ва интеллектуал салоҳиятини юксалтириш, уларда ватанпарварлик, ғурур, ифтихор, касбига нисбатан садоқат ва юқори масъулият ҳисларини ошириш билан боғлиқ вазифаларни белгилаб берди.

Концепцияда ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишлар **"Ватанга ва халққа садоқат билан хизмат қилиш-олий бурчимиз!"** концептуал ғояси асосида ташкил этилади, унда давлат мустақиллигини ҳимоя қилиш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, жамоат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини муҳофаза қилиш устувор вазифа сифатида белгиланди.

Мазкур ғоянинг асосий мазмун-моҳияти фуқароларнинг тинчлиги ва мамлакатда қонун устуворлигини таъминлаш учун ҳар қандай ҳуқуқбузарликка қарши курашишда ўз жонини аямайдиган, ватанпарварлик, фидойилик, садоқат ва ҳалоллик фазилатларига эга ходимларни шакллантиришдан иборат.

Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этишнинг асосий вазифалари қуйидагилар бўлиб ҳисобланади:

- ходимларни юқори касбий тайёргарликка эга, жисмонан ва маънан етук, билимли, ҳалол, ватанпарвар, мард ва жасур этиб тарбиялаш;
- ходимларнинг фаол ҳаётий позициясини мустаҳкамлаш, интеллектуал салоҳиятини юксалтириш, она Ватан тақдирига бўлган масъулиятини ошириш ҳамда ғоявий ва турли ахборот хуружларига қарши мафкуравий иммунитетини кучайтириш;
- ходимларни фуқаролик бурчи ва конституцион мажбуриятларини садоқат ва фидойилик билан виждонан бажаришга йўналтириш.

Концепциянинг асосий мақсади ва вазифалари. Концепциянинг асосий мақсади ходимларни ҳар қандай шароитда давлат ва халқ манфаатларига хизмат қиладиган, миллий қадриятларга содиқ, умуминсоний қадриятларга таянадиган, ёт ва бузғунчи ғояларга мурасимсиз курашувчи, иймон-эътиқоди ва иродаси мустаҳкам, маънавийатли ва фидойи, аждодларимиз ва мардлик кўрсатиб ҳалок бўлган ходимларнинг бебаҳо меросига таяниб яшайдиган баркамол шахс сифатида тарбиялаш, улар қалбида давлат ва халқимизнинг хавфсизлигини таъминлашда шахсий дахлдорлик ва юқори масъулият ҳиссини шакллантиришдан иборат.

**КОНЦЕПЦИЯНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ АСОСИЙ
ВАЗИФАЛАРИ
БЎЛИБ ҚУЙИДАГИЛАР ҲИСОБЛАНАДИ:**

-ходимларнинг маънавияти ва интеллектуал салоҳиятини юксалтириш ҳамда бой маданиятимиз, азалий қадриятлар ва анъаналаримизга асосланган дунёқарашини шакллантиришга йўналтирилган ягона тизимни яратиш;

-ходимларнинг онгу тафаккурига Ватан ва халқ манфаатларига хизмат қилиш шарафли ва муқаддас бурч эканини англайтиш, давлатимиз ва ички ишлар органларининг тимсоллари билан фахрланиб, қасамёдига содиқ бўлиш ҳамда касбий бурчини бажаришда қонунийликка қатъий риоя этиш туйғусини чуқур сингдириш орқали халқнинг уларга бўлган ишончи ва ҳурмат ҳиссини юксалтириш;

-ходимларнинг онги ва қалбига **"Янги Ўзбекистон - учинчи Ренессанс сари!"** ғоясининг мазмун-моҳиятини сингдириш асосида уларнинг Ватан ва халқ тақдирига, давлатимиз ҳамда ислохотлар талабларига дахлдорлигини янада ошириш;

-шахсий таркибга мамлакатда амалга

оширилаётган сиёсий, ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар, қонунчилик ҳужжатлари мазмун- моҳиятини тизимли тушунтириш ҳамда дунёда ва ён-атрофимизда содир бўлаётган глобаллашув жараёнларига нисбатан уларнинг онгли муносабати ҳамда фаол ҳаётий позициясини шакллантириш;

-миллий меросимизнинг тарихий илдизларини ўрганиш ҳамда таҳлил қилиш, Ватанимиз озодлиги ва тинчлиги йўлида қаҳрамонлик кўрсатган буюк аجدодларимиз ва жасур замондошларимизнинг ибратли ҳаётини кенг тарғиб этиш асосида ходимларда хизмат бурчини бажариш борасида қатъий ҳдётий эътиқодни қарор топтириш;

-ходимларнинг эстетик тарбиясини кучайтириш, уларнинг маданият ва санъатнинг турли соҳаларига бўлган қизиқишларини ошириш, ушбу мақсадда адабиёт, кино, театр, тасвирий санъат имкониятларидан кенг фойдаланишни тизимли асосда йўлга қўйиш;

-ходимларнинг ички ва ташқи маънавий таҳдидлар ҳамда коррупцияга қарши мафкуравий иммунитетини кучайтириш, ички ишлар органларининг ижобий имижини шакллантириш ҳамда шу мақсадда фуқаролик жамияти институтлари, жамоат ташкилотлари ва оммавий ахборот воситалари билан ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш.

2-ўқув саволи.Маънавий-маърифий ишларни амалиётга узлуксиз татбиқ этиш тизими ва амалга ошириш йўналишлари.

Маънавий-маърифий ишларни амалиётга узлуксиз татбиқ этиш бўйича ички ишлар органларининг қуйидаги асосий субъектлари иштирок этади:

ИИВ интернат-мактаб

ИИВ Темурбеклар мактаби

ИИВ академик лицейлари

ИИВ Академияси

**ИИВсоҳавий, таркибий ва
худудий бўлинмалари**

**ИИВ Малака ошириш
институти**

**ИИВдаги жамоатчилик
тузилмалари**

Маънавий-маърифий ишларни амалиётга узлуксиз татбиқ этиш мақсадида ИИО таълим муассасалари ва қуйи тизимдаги ҳар бир (туман, шаҳар, тармоқ) ИИОда қуйидаги кўргазмали воситалардан иборат алоҳида **ватанпарварлик бурчаклари** ташкил этилди:

❖ Ички ишлар вазирлиги томонидан Иккинчи жаҳон уруши давридан айна пайтгача хизмат вазифасини бажариш чоғида қаҳрамонлик кўрсатиб ҳалок бўлган ходимлар тўғрисидаги маълумотларни акс эттирувчи китоб тайёрланиб, Ўзбекистон Республикаси **Ички ишлар вазирлигининг 30 йиллигига** бағишланган санада нашр этилиб тақдимотлари амалга оширилди.

"Ички ишлар органларининг мард ўғлонлари"
номли китоб тақдмоти тадбиридан лавҳа.

Ички ишлар вазирлиги Академияси томонидан **"Ватанпарварлик асослари"**, **"Касб маданияти ва муомала одоби"** номли ўқув-методик қўлланмалар тайёрланди.

Ички ишлар вазирлиги томонидан:
-ходимларда касбига нисбатан ғурур ва ифтихор туйғуларини шакллантириш мақсадида **"Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг 30 йиллиги"** идоравий кўкрак нишони таъсис этилди ва касб байрами - 2021 йил 25 октябрь арафасида рағбатлантириш тариқасида намунали ходимларга тантанали равишда топширилди.

-ходимлар ўртасида соғлом рақобат ва ташаббускорлик муҳитини шакллантириш, ёшларга оид давлат сиёсатини қўллаб-қувватлаш мақсадида **"Ёшлар фидойиси"** идоравий кўкрак нишони

таъсис этилади.

Маънавий-маърифий ишларни амалга ошириш йўналишлари. Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишлар мазкур Концепциянинг асосий мақсади ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда қуйидаги йўналишларда олиб борилади:

Тарбиявий ишлар: ватанпарварлик, ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий, оилавий-маиший тарбия ҳамда яқка тартибдаги тарбиявий чора-тадбирлардан иборат.

- **Ходимларни ватанларварлик руҳида тарбиялаш** доирасида уларда Ватанга садоқат, касбига нисбатан ғурур ҳиссини шакллантириш, жамоат хавфсизлиги ва қонун устуворлигини таъминлаш учун ҳар қандай ҳуқуқбузарликка қарши курашишда шахсий масъулиятни оширишга қаратилган комплекс чора-тадбирлар ўтказиб борилади;

- **ижтимоий-сиёсий тарбия** доирасида ходимларга ижтимоий-иқтисодий ислохотлар, қонунчилик ҳужжатлари, давлат дастурларининг мазмун-моҳияти тизимли равишда етказиб борилади ҳамда уларда дунёда ва ён-атрофимизда содир бўлаётган глобаллашув жараёнларига нисбатан онгли муносабат ва фаол ҳаётий позиция шакллантирилади;

- **маънавий-маърифий тарбия** ўз ичига миллий меросимизнинг тарихий илдизларини ўрганиш, Ватан озодлиги йўлида қахрамонлик кўрсатган буюк аждодларимиз ва жасур замондошларимизнинг ибратли умр йўлини кенг тарғиб этиш тадбирларини қамраб олиб, хизмат бурчини бажариш бўйича қатъий ҳаётий эътиқодни қарор топтиришга қаратилади;

- **оилавий-маиший тарбия** доирасида ходимларнинг оила аъзолари билан узвий боғлиқлигини таъминлаш, улар томонидан ходимларга касбий бурчини бажаришга руҳий кўмаклашишга қаратилган тадбирлар ўтказилади;

- **якка-тартибдаги тарбиявий ишлар** ходимларда касб учун зарур бўлган шахсий фазилатларни шакллантиришга, уларни хизмат интизоми ва қонунчиликка қатъий риоя этишга йўналтиради.

Тарбиявий йўналишда ходимларнинг онги ва тафаккурига кучли таъсир кўрсатадиган, қалбига етиб борадиган, кайфиятини кўтарадиган, янги марралар сари илҳомлантирадиган ҳамда замонавий ахборот ва тарғибот технологияларини қўллаган ҳолда таъсирчан руҳда ўтказиладиган **тадбирлар ташкил** этилмоқда.

- ✓ **Тарғибот-ташвиқот ишлари**
- ✓ **Психологик фаолият**
- ✓ **Ижтимоий-ҳуқуқий фаолият**
- ✓ **Маданий тадбирлар**

3-ўқув саволи: Концепцияни амалга ошириш механизми ва оширишдан кутилаётган натижалар.

Концепцияни амалга ошириш механизми - Концепцияни амалга оширишда олимлар, ёзувчи, шоир ва сиёсатчилар, ижодкор зиёлилар, давлат ва жамоат ташкилотлари, олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари ҳамда ички ишлар органлари ходимлари ва фахрийлари иштирок этади.

Жумладан, ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этишда:

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, вилоят (туман, шаҳар) ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги, Республика Маънавият ва маърифат маркази, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитаси, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги билан ҳамкорликда зарурий тадбирлар ташкил этиб борилади.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

1. Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш концепцияси”ни конспеклаштириш.
2. Маънавий-маърифий ишларни амалга ошириш йўналишлар.
3. ИИОда кўргазмали воситалардан иборат алоҳида ватанпарварлик бурчакларини ташкил этиш тартиби.

СЕМИНАР МАШҒУЛОТИ МАЗМУНИ (2- соат)

Семинар машғулоти давомида тингловчилар машғулотнинг асосий қоидалари ҳақидаги назарий билимларга эга бўлишлари керак, амалдаги қонуности ҳужжатлардан тўғри қўллашни билишлари, аниқ бир ҳуқуқи нормаларини ҳуқуқий жиҳатдан саводли талқин қилиш кўникмаларига эга бўлишлари керак.

Тингловчилар семинар машғулотига тайёрланганда мазкур йўналишни ўрганиш бўйича ишлаб чиқилган ўқув дастуридаги режада кўрсатилган саволларни ўрганиб олишлари ва мавзуга оид илмий адабиётлар, қонунлар ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни таҳлил қилган ҳолда уларга оғзаки равишда жавоб ёзишлари лозим.

1.1. МАВЗУ: ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДА МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ КОНЦЕПЦИЯСИ”НИНГ АҲАМИЯТИ

Семинар машғулот

Ушбу ўқув машғулооти **“Кичик гуруҳларда ишлаш”** интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

“Кичик гуруҳларда ишлаш” методининг босқичлари

Гуруҳларга топшириқлар:

1-гуруҳга топшириқ. Мамлакатда маънавий-маърифий маконни яратиш вазифалари.

2-гуруҳга топшириқ. Концепцияга кўра Ички ишлар вазирлиги томонидан тайёрланган китоб ва идоравий кўкрак нишонлари.

3-гуруҳга топшириқ. Концепцияни амалга ошириш механизми ва оширишдан кутилаётган натижалари.

ИЗОХ: Ушбу метод қўлланилганда ҳар бир гуруҳга шартли ном берилиб, уларнинг жавоблари бэш баллик тизим асосида баҳоланади. Бир гуруҳ бошқа гуруҳнинг саволига тўғри жавоб берса баллар тўғри жавоб берган гуруҳ ҳисобига ёзилади. Гуруҳларни Ҳар бир гуруҳнинг жавоби тингланади умумлаштирилади, қўшимчалар билан тўлдирилади. Аниқ жавоблар тўхтамага келинади.

1-топширик: Мамлакатда маънавий-маърифий маконни яратиш вазифалари.

Дунё шиддат билан ўзгариб, барқарор тараккиёт ва халкларнинг тадрижий ривожланишига раҳна соладиган турли таҳдид ва хавфлар пайдо бўлаётган бугунги кунда маънавият билан боғлиқ масалалар тобора долзарблашиб бормокда.

Бу, ўз навбатида, янги УЎҒОНИШ даври пойдеворини яратиш жараёнида энг ривожланган жамиятлар талабига жавоб берадиган, эркин ва хур фикрли, замонавий ва инновацион маънавий маконни шакллантириш зарурати нихоятда муҳим масалага айланаётганидан далолат беради.

Янги маънавий макон нима? Бизнинг назаримизда, у - биз орзу қилаётган Янги Ўзбекистоннинг маънавий киёфаси яққол акс этадиган, халқимиз интилаётган ва эл-юртимиз бахтиёр яшайдиган маърифатли жамиятдир.

Азалий миллий кадриятларимиз, ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган одоб-ахлоқ қоидаларининг бутунлай йўқолиш хавфи юзага келаётган ҳозирги глобаллашув шароитида, маънавият ва маърифатга, ахлокий тарбия, ёшларнинг билим олиш, камолга етишга интилишига эътибор қаратиш ғоят бирламчи вазифамиздир.

Авваламбор, “оммавий маданият” кўринишида кириб келаётган турли таҳдидлар, гиёҳвандлик, диний экстремизм, миссионерлик каби бало-қазолардан ёшларимизни асраш, уларнинг таълим-тарбиясига ҳар биримиз масъул эканимизни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак. Бу борада биз асрлар мобайнида шаклланган миллий анъаналаримизга, аждодларимизнинг бой маънавий меросига таянамиз.

Жамиятимизда СОҒЛОМ фикр, соғлом куч устувор бўлиши учун биз маънавий ҳаётимизни юксалтириш, аҳоли, аввало ёшларимизни турли зарарли таъсирлардан асраш, уларни ҳар томонлама етук инсонлар қилиб тарбиялаш ҳақида мунтазам уйлашимиз, фаол иш олиб боришимиз зарур.

Афсуски, бугунги кунда маънавий таълим-тарбия, тарғибот ва ташвиқот ишлари мамлакатимиздаги янгиланиш суръатлари, жамиятимиз ҳаётида руй бераётган ўзгаришлар ва кенг камровли ислохотларимиз талабларидан ортда қолмоқда.

Халқимизнинг тинчлиги, жамиятимиз барқарорлиги, умуминсоний, миллий ва диний кадриятларимизга қарши қаратилган, миллий ўзлигимизни, халқимизнинг асрлар давомида шаклланган ҳаёт тарзини барбод қилишга йуналтирилган таҳдидларга қарши курашишнинг самарали усул ва воситаларини ишлаб чиқиш, қўллаш ишлари ҳам талаб даражасида эмас.

Оммавий ахборот воситалари, шу жумладан, глобал интернет тармоғи орқали тарқатилаётган бўзгунчи ғоялар, ғаразли ахборотлар, одоб-ахлоқни емирувчи иллатлар, ёшларни залолатга бошловчи “жозибадор” тасвирлар ва медиа маҳсулотлар тарқалишининг олдини олишга қаратилган ишларнинг натижадорлиги сезилмаяпти.

Шу сабабли биз мамлакатимизда маънавий тарбия тизимининг янги стратегиясини яратиб, халқимиз, айниқса, ёшлар уртасида маънавий-маърифий ишларни сифат ва мазмун жихатидан янги босқичга кутаришимиз керак.

Бугунги кунда дунёнинг жуда куп минтакаларида инсоний кадриятлар емирилмоқда. Айниқса, пандемия шароитида айрим улкаларда бетокатлик, тажовўзкорлик кайфиятлари кучайиб бормоқда. Мана шундай кескин вазиятда, улуг мутафаккирлар айтганидек, дунёни эзгулик, меҳр-шафқат, инсонийлик куткаради.

Маълумки, карантин даврида барча маданий-кунгилочар тадбирларни тухтатиб туришга мажбур бўлдик. Албатта, бу одамлар рухиятига салбий таъсир этганини инкор этиб бўлмайди. Мана шундай шароитда халқнинг кўнгилни кўтариш санъат ахлининг мукаддас бурчидир.

Ёши улуг инсонлар яхши билади, илгари театрлар чекка кишлоқларгача гастролга чиқиб, томоша кўрсатарди. Бу учрашувлар хақиқий байрамга айланиб кетарди. Ўша анъаналарни давом эттириш зарурлигига, халқимиз ўртасида бунга эҳтиёж катта эканига жойларда аҳоли вакиллари билан мулоқот пайтида куп марта ишонч хосил қилмоқдамиз.

Маънавий тарғиботни туғри йўлга қўйишда оммавий ахборот воситаларининг қандай катта таъсир кучига эга эканини, ўйлайманки, барчамиз яхши тушунамиз. Аммо, афсуски, бу кучдан хамма вақт хам самарали фойдалана олмаяпмиз.

Унутмаслик керакки, оммавий ахборот воситаларида, ижтимоий тармоқларда холис ахборотларнинг ўз вақтида

бериб борилиши айрим кимсалар таркатаётган ёлгон маълумотларнинг олдини олади. Бунинг учун вазирлик ва идораларда ташкил этилган ахборот хизматлари фаолиятини янада кучайтириш лозим.

Алоҳида таъкидлаб айтмоқчиманки, агар кимки маънавият масаласи - бу фақат Маънавият маркази ёки тегишли вазирлик ва идораларнинг иши, деб уйласа, катта хато қилади. *Буларнинг хаммаси давлатимиз ва жамиятимизнинг, барча раҳбарларимиз, бизнинг ишонган тоғимиз бўлган илғор зиёлиларимиз, барча-барчамизнинг энг асосий ва муҳим вазифамиздир.*

Бу ҳақиқатни ҳаммамиз чуқур тушуниб, ўз фаолиятимизни шу асосда олиб борсак, мен ишонаман, маънавий- маърифий соҳада ўз олдимизга қуйган вазифаларни албатта муваффақиятли адо этамиз. Ва бу натижалар бошқа соҳалардаги ютуқларимиз учун ҳам, мамлакатимиз тараққиёти ва халқ фаровонлиги учун дам мустаҳкам асос бўлиб хизмат қилади.

Мамлакатимиз аҳолиси, аввало, ёшлар қалбида амалга оширилаётган ислохотларга дахлдорлик ҳиссини кучайтириш, шу йўналишдаги маънавий-маърифий ишларнинг таъсирчанлигини янада оширишимиз зарурлиги давр талабига айланиб бормоқда.

Айни пайтда маънавият содасидаги ички ва ташди таддид дамда хавф-хатарларга дарши самарали курашиш, жамиятда мафкуравий иммунитетни мустадамлаш, давлат ва жамоат ташкилотларининг бу борадаги фаолиятини самарали мувофиқлаштириш масалалари янада долзарблашмоқда.

Якин йилларда мамлакатимизда янги маънавий маконни ва халкимизнинг янги тафаккурини шакллантириш буйича ишлар самарасини юксак даражага кутариш ва бу борадаги фаолият тизимини янада такомиллаштириш учун куйидаги вазифаларни амалга ошириш мақсадга мувофиқдир:

❖ маънавият ва маърифат соҳасида давлат сиёсатининг устувор йўналишлари, кенг куламли ислохотларнинг моҳиятини кенгжамоатчиликка етказиш ишларини самарали ва тизимли ташкил қилиш;

❖ оила, маҳалла, таълим муассасалари ва меҳнат жамоаларида ижтимоий-маънавий муҳитни урганиш васогломлаштиришга қаратилган фаолиятни тизимли ташкил этиш, “маҳалла — туман — вилоят - республика” принципи асосида ҳудудлар кесимидаги ижтимоий-маънавий муҳитни оптималлаштириш харитасини шакллантириш, бу жараёнга замонавий ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш;

❖ “Жаҳолатга қарши - маърифат” гоёси асосида жамиятда ўзлуксиз маънавий-маърифий тарбия ва тарғибот-ташвиқот ишларини ташкил этишнинг стратегик йўналишлари, таъсирчан, креатив ва инновацион

услугларини ишлаб чиқиш ва уларни ўз вақтида амалга ошириш чораларини куриш;

❖ аҳоли, айниқса, ёшларимиз онгига салбий таъсир этувчи, уларни гоъвий жихатдан қарам қилишга йуналтирилган ҳаракатларга қарши самарали кураш олиб бориш ҳамда иродали, фидойи, ватанпарвар ва ўз мустақил фикрига эга авлодни тарбиялаш буйича ҳар бир йил учун аниқ чора-тадбирлар дастурларини ишлаб чиқиш ва уларни амалга ошириш;

❖ оилавий кадриятларга беписанд ва ёшлар тарбиясига масъулиятсиз қараш каби иллатларга барҳам беришга йуналтирилган чора-тадбирларни амалга ошириш;

❖ аҳолининг Интернет жаҳон ахборот тармогидан фойдаланиш маданиятини ошириш, маданият, адабиёт, кино, театр, мусика ва санъатнинг барча турлари, ноширлик-матбаа маҳсулотлари, оммавий ахборот воситаларида маънавий-ахлоқий мезонлар, миллим ва умуминсоний кадриятларнинг устуворлигига эришиш;

❖ геосиёсий ва мафқуравий жараёнларни мунтазам ўрганиш, терроризм, экстремизм, ақидапарастлик, одам савдоси, нарқобизнес ва бошқ.а хатарли таҳдидларга қарши самарали гоъвий кураш олиб бориш ҳамда бу борада халқаро ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш.

❖ аҳолининг ижтимоий-маънавий ҳаётида диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувлик муҳитини янада мустаҳкамлаш, ислом дини ва фалсафасига, бошқа диний конфессияларга нисбатан ҳурмат-эҳтиром ва бағрикенглик руҳида тарбиялаш, миллатлараро тотувлик ва ўзаро меҳр-оқибат муҳитини янада мустаҳкамлаш буйича маънавий-маърифий тадбирларни тизимли амалга ошириш;

❖ маънавий-маърифий ва тарбиявий ишларни ташкил этишга дойр хорижий тажрибани урганиш, шунингдек, бугунги мафқуравий жараёнларни илмий-амалий жихатдан атрафлича таҳлил қилиш ва баҳолаш асосида бутун мамлакатимиз микёсидаги фаолият самарасини оширишга эришиш;

❖ мактабгача таълим, умумий урта, урта махсус ва олий таълим тизими, маҳалла ва бошқа тўзилмалар кесимида маънавий-маърифий ва тарбиявий ишларнинг мониторингини олиб бориш, аниқданган муаммоларни ҳал этиш буйича илмий асосланган тарбия технологиялари, таклиф ватавсиялар ишлаб чиқиш;

❖ маънавий тарбия ва ижтимоий-гуманитар фанлар буйича фундаментал, амалий ва инновацион тадқиқотларни ташкил этиш, уларнинг

натижаларини амалиётга самарали татбиқ, килинишини таъминлаш, бу борадаги ишларни мувофиқлаштиришни янги боскичга кутариш;

❖ тарғибот-ташвиқот ишларида аҳолининг худудий, касбий ҳамда ёш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, мутаносиб, мақсадли ва мазмунли ёндашувни жорий этиш тартибини яратиш ва уни амалиётда қўллаш механизминини такомиллаштириш;

❖ маънавий баркамол авлодни шакллантиришда оила, таълим муассасалари, маҳалла, оммавий ахборот воситалари ва бошқа ижтимоий тўзимлар уртасида самарали ҳамкорликни урнатиш механизмларини янада такомиллаштириш концепциясини ишлаб чиқиш ва уни амалиётга тизимли жорий этиш.

Маънавий-маърифий соҳадаги турли фаолият шакллари самарасини ошириш орқали жамиятда мафкуравий иммунитетни мустаҳкамлаш, давлат ва жамоат ташкилотларининг бу борадаги фаолиятини мувофиқлаштириш, ушбу шиддаткор жараёни янада оптималлаштиришга алоҳида аҳамият қаратиш даркор.

Аҳоли ўртасида фаол фуқаролик позициясини шакллантириш, жамиятда миллий ва умуминсоний кадриятларга асосланган демократик тамойилларни қарор топтириш билан боғлиқ вазифалар ҳам ўз долзарблигини сақлаб қолмоқда.

Юртимиздаги тинчлик ва осойишталикка, мамлакатимизнинг барқарор тараққиётига, кадрият ва урф-одатларга ҳамда инсонпарварлик ғояларига ҳавф солувчи турли ички ва ташқи таҳдидларга қарши самарали тарғибот ишларини олиб бориш ҳам диққатимиз марказида бўлади, албатта.

2-топшириқ: Концепцияга кўра **Ички ишлар вазирлиги томонидан тайёрланган китоб ва идоравий кўкрак нишонлари.**

Ички ишлар вазирлиги томонидан Иккинчи жаҳон уруши давридан айни пайтгача хизмат вазифасини бажариш чоғида қаҳрамонлик кўрсатиб ҳалок бўлган ходимлар тўғрисидаги маълумотларни акс эттирувчи «Ички ишлар органларининг мард ўғлонлари» номли китоб тайёрланиб, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг 30 йиллигига бағишланган санада нашр этилади.

Ички ишлар вазирлиги Академияси томонидан «Ватанпарварлик асослари», «Касб маданияти ва муомала одоби» номли ўқув-методик қўлланмалар тайёрланиб, барча ички ишлар органларида маънавий-маърифий тарбияни ташкил этиш учун тарқатилади.

Ички ишлар вазирлиги томонидан эса ходимларда касбига нисбатан ғурур ва ифтихор туйғуларини шакллантириш мақсадида «Ўзбекистон

Республикаси Ички ишлар вазирлигининг 30 йиллиги» идоравий кўкрак нишони таъсис этилади ва касб байрами — 2021 йил 25 октябрь арафасида рағбатлантириш тариқасида намунали ходимларга тантанали равишда топширилади;

Ходимлар ўртасида соғлом рақобат ва ташаббускорлик муҳитини шакллантириш, ёшларга оид давлат сиёсатини кўллаб-қувватлаш мақсадида «Ёшлар фидойиси» идоравий кўкрак нишони таъсис этилади.

3-топширик: Концепцияни амалга ошириш механизми ва оширишдан кутилаётган натижалар.

Концепцияни амалга ошириш механизми - Концепцияни амалга оширишда олимлар, ёзувчи, шоир ва сиёсатчилар, ижодкор зиёлилар, давлат ва жамоат ташкилотлари, олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари ҳамда ички ишлар органлари ходимлари ва фахрийлари иштирок этади.

Жумладан, ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этишда:

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигитомонидан ички ишлар органларининг тарихи, тизимда хизмат қилиб, жанговар хизмат фаолиятини амалга оширган, хизмат вазифаларини бажаришда қаҳрамонларча ҳалок бўлган, шунингдек, давлат ва идоравий мукофотларга сазовор бўлган ҳамда спорт мусобақаларининг совриндорлари, алоҳида намунали хизмат қилаётган ходимлар тўғрисидаги маълумотлар тайёрланади;

вилоят (туман, шаҳар) ҳокимликларибилан ҳамкорликда ҳар бир (туман, шаҳар, тармоқ) ички ишлар органида кўргазмали воситалардан иборат алоҳида ватанпарварлик бурчаклари (хоналари) ташкил этилади;

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлигибилан ҳамкорликда буюк аждодларимиз ва алломалар фаолиятига оид театр спектакллари ва сахна кўринишлари, концерт дастурлари, экскурсиялар ҳамда миллий ғурур, фахр ва ифтихор туйғуларини мустаҳкамлашга, нотиклик санъатини шакллантиришга қаратилган оммавий маданий тадбирлар ташкил этилади;

Республика Маънавият ва маърифат марказибилан ҳамкорликда халқимизнинг маънавий қадриятлари, маданияти ва урф-одатларини, бой меросимизнинг ҳаётимиздаги ўрни ва аҳамиятини ҳамда одоб-ахлоқ, ҳалоллик, поклик, садоқат ва фидойиликни чуқур сингдиришга қаратилган давра суҳбатлари ўтказилади;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитабилан ҳамкорликда ислом динининг асл мазмун-моҳиятини етказиш, диний саводхонликни ошириш, диний бағрикенглик,

миллатлараро тотувлик ғояларини тарғиб қилиш ҳамда ёт ғояларга қарши мафкуравий иммунитетни кучайтириш, ҳушёрлик ва огоҳлик каби туйғуларни мустаҳкамлашга қаратилган учрашувлар ўтказилади;

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси билан ҳамкорликда мумтоз ва замонавий адабиётимизнинг энг сара намуналари мазмун-моҳиятини тушунтириш, китобхонлик маданиятини юксалтириш ҳамда ватанпарварлик, мардлик фахр ва ифтихор туйғуларини мустаҳкамлашга қаратилган ижодий учрашувлар ўтказилади;

Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги, "Оила" илмий-амалий тадқиқотлар маркази билан ҳамкорликда ходимлар оилаларини ижтимоий-ҳуқуқий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, оилаларда соғлом маънавий муҳитни яратиш, оила шаънини сақлашда ота-она ва фарзандлар масъулияти ҳамда бурчлари, ор-номус, қадр-қиммат, шарм-ҳаё каби ахлоқий меъёрларни етказиб бориш, оилаларнинг ижтимоий аҳволи, эҳтиёжлари ва муаммоларини тизимли ўрганиб боришга қаратилган тадбирлар ташкил этилади;

Ўзбекистон Республикаси Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги билан ҳамкорликда спорт билан мунтазам шуғулланиш, жисмоний ва маънавий баркамолликка интилиш, жисмонан етук, кучли ва шижоатли, мутахассисларни тарбиялашга йўналтирилган машғулотлар, мусобақалар ва амалий тадбирлар ташкил этиб борилади.

Назорат учун саволлар:

1. Президентимиз Ш.М. Мирзиёевнинг “Янги Ўзбекистон стратегияси” асари ҳақида нималарни биласиз?

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сон Фармони билан танишишмисиз?

3. Ички ишлар органларида концепциянинг талабларини амалга оширишда ходимлардан нималар талаб этилади?

1.2. МАВЗУ: ИИОЛАРИНИ ХАЛҚЧИЛ ПРОФЕССИОНАЛ ТУЗИЛМАГА АЙЛАНТИРИШ ВА АҲОЛИ БИЛАН ЯНАДА ЯҚИН ҲАМКОРЛИҚДА ИШЛАШГА ЙЎНАЛТИРИШ БЎЙИЧА ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАРИНИНГ МАЗМУН-МОҲИАТИ

Маъруза (2 соат)

Машғулот режаси:

1-ўқув саволи. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январдаги 10-сон қарорининг мазмун-моҳияти.

2-ўқув саволи. Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси.

3-ўқув саволи. Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти тўғрисидаги низом.

4-ўқув саволи. Ички ишлар органларида кадрлар салоҳияти даражасини ошириш бўйича комплекс чора-тадбирлар «йўл харитаси» ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш.

1-ўқув саволи: Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси.

Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари ходимлари, шу жумладан, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги таълим муассасалари

курсантлари ва тингловчиларининг хизмат ҳамда хизматдан ташқари фаолиятида одоб-ахлоқи ва интизомига қўйиладиган талабларни белгилайди, бошлиқлар ва ходимларнинг ўзаро муносабатларини, шунингдек, уларга нисбатан рағбатлантириш ва интизомий жазо чораларини қўллаш масалаларини тартибга солади.

Ички ишлар органлари ҳарбий тузилмалари бошлиқлари ва ҳарбий хизматчиларининг ҳарбий хизмат ҳамда ҳарбий хизматдан ташқари фаолиятида одоб-ахлоқи ва интизомига қўйиладиган талаблар, бошлиқлар ва ҳарбий хизматчиларнинг ўзаро муносабатлари, шунингдек, уларга нисбатан рағбатлантириш ва интизомий жазо чораларини қўллаш Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг Интизом устави билан тартибга солинади.

Ички ишлар органлари ишчи ва хизматчиларининг меҳнат ҳамда меҳнатдан ташқари фаолиятида одоб-ахлоқи ва интизомига қўйиладиган талаблар, бошлиқлар ҳамда ишчи ва хизматчиларнинг ўзаро муносабатлари,

шунингдек, уларга нисбатан рағбатлантириш ва интизомий жазо чораларини қўллаш Ўзбекистон Республикасининг меҳнат муносабатларига доир қонунчилик ҳужжатлари билан тартибга солинади.

2-ўқув саволи. Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси.

Ҳар бир ходим ички ишлар органларида хизматга қабул қилинган кундан эътиборан Кодекс қоида ва талабларини билиши, уларга қатъий ва сўзсиз риоя қилиши мажбурий ҳисобланиб, эгаллаб турган лавозими ва бажарадиган ишининг хусусиятидан қатъи назар, уларнинг барчасига бирдек татбиқ этилади.

Кодекс қоидаларига амал қилиш ходимнинг хизмат фаолияти самарадорлиги ва хизмат интизомини баҳолашнинг асосий мезонларидан бири ҳисобланади.

Шахсий ваз ва бошқа субъектив сабаблар ходимлар томонидан қонунчилик талаблари ва Кодекс қоидалари бузилишига асос бўла олмайди.

Ички ишлар органларида касбий маданият қоидалари.

✚ Касбий маданият қоидалари қайси лавозимни эгаллашидан қатъи назар, ходимларнинг одоб-ахлоқи ва хизматда ўзини тутишнинг асосий талаб ва мезонларни ўз ичига олади. Ходимлар касбий маданият қоидаларининг қуйидаги асосий талабларига амал қилишга мажбурдир:

✚ фуқаролар билан мулоқотда хушмуомала, камтар ва босиқ бўлиш, ижтимоий келиб чиқиши, иқтисодий аҳволи ва бошқа омиллардан қатъи назар, ҳеч бир шахс, гуруҳ ёки ташкилотнинг камситилиши ёки афзал кўрилишига йўл қўймаслик;

✚ Ўзбекистон Республикаси ва бошқа давлатлар халқларининг урф-одат ва анъаналарини ҳурмат қилиш, турли этник, ижтимоий гуруҳ ҳамда конфессияларнинг маданий ва бошқа хусусиятларини инобатга олиш, ижтимоий барқарорлик, миллатлар ва динлараро ҳамжиҳатликка кўмаклашиш;

✚ жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини тўлик, холисона ва ўз вақтида қонуний кўриб чиқиш;

✚ ўз хизмат бурчини виждонан бажаришига нисбатан фуқароларда шубҳа уйғотувчи хатти-ҳаракатдан тийилиш, шунингдек, ички ишлар органлари обрўсига салбий таъсир кўрсатувчи низоли вазиятларни юзага келтирмаслик;

✚ ўз хизмат мажбуриятларини бажараётганда фуқаролар ва бошқа шахсларни камситмаслик, уларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳисобга олиш;

✚ хизмат мажбуриятларини бажаришга тўсқинлик қиладиган ёки уларни бажаришда бирон-бир шахсий, мулкӣ ёки бошқа манфаатларга дахлдор бўлиши мумкин бўлган ҳаракатлар (ҳаракатсизлик)дан ўзини тийиш;

✚ гуруҳбозлик, маҳаллийчилик, таниш-билишчилик кўринишларига, шунингдек, ўз хизмат вазифаларини бажариш жараёнида бошқа салбий ҳолатларга йўл қўймаслик ва қатъий равишда уларнинг олдини олиш;

✚ ички ишлар органларининг фаолияти тўғрисида жамоатчиликни хабардор қилишда расмий оммавий ахборот воситалари вакилларига ҳурмат билан муносабатда бўлиш, шунингдек, уларнинг белгиланган тартибда ишончли маълумотларни олишига кўмаклашиш;

✚ ўз хизмат вазифаларини виждонан, ҳалол ва юксак профессионал даражада бажариш, расмиятчилик, сохтакорлик ва суиистеъмолчиликка йўл қўймаслик;

✚ ички тартиб қоидаларга, шунингдек, телефонда сўзлашиш ва кийиниш маданиятига қатъий риоя этиш;

✚ ижтимоий тармоқларда давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолиятини муҳокама қилмаслик, ахлоққа зид ибораларни ишлатмаслик, мамлакатда, шу жумладан, ички ишлар органларида амалга ошириладиган ислохотларга нисбатан одамларда ишончсизлик кайфиятини юзага келтириши мумкин бўлган ноҳолис, субъектив материалларни жойлаштирмаслик;

✚ ўз хизмат мажбуриятларини бажараётганда хизмат хоналари, давлат мулки, моддий-техника базасидан ҳамда ички ишлар органларининг бошқа мулкидан фақат хизмат мақсадларида фойдаланиш.

✚ Ходимлар **коррупциянинг** ҳар қандай кўринишига қарши курашиши ва унинг профилактикасига фаоллик билан кўмаклашиши шарт. Ходимлар ўз бошлиғи ёки ваколатли органларга ўзларини бошқа шахслар ҳуқуқбузарлик содир этишга ундаб мурожаат қилган ҳар бир ҳолат, шунингдек, бошқа ходимлар томонидан содир этилган ҳар қандай ўзига маълум бўлган ҳуқуқбузарликлар ҳақида хабар бериши зарур.

✚ Ходимлар хайрихоҳ, хушмуомала ва эътиборли, фуқаролар ва ҳамкасбларига сабр-тоқат ва ҳурмат билан муносабатда бўлиши лозим. Ходимлар фуқароларга нисбатан кўполлик қилмаслиги, уларнинг шаъни ва кадр-қимматини камситиш, асоссиз руҳий ва жисмоний таъсир ўтказиш ҳолатларига йўл қўймаслиги лозим. Хизмат вазифаларини бажариш вақтида ходимларнинг ташқи кўриниши иш шароити ва хизмат тадбири хусусиятини инобатга олган ҳолда, аҳолида ички ишлар органларига нисбатан ҳурмат уйғотиши, улар тоза ва ораста кийинган бўлиши зарур.

✚ Ходимларга хизмат мажбуриятларини бажариш ва хизмат вақтида ёхуд хизмат кийимида спиртли ичимликлар истеъмол қилиш тақиқланади. Ходимлар мансаб ваколатларини сиёсий партиялар, жамоат бирлашмалари ва уларнинг органлари манфаатлари йўлида амалга ошириши тақиқланади. Ходимларга тадбиркорлик фаолияти субъекти сифатида ёки унинг номидан бу соҳада қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ амалга ошириладиган, ўзи таваккал қилиб ва ўз мулкӣ жавобгарлиги остида даромад (фойда) олишга қаратилган фаолият билан шуғулланиши тақиқланади.

✚ Ходимларга тадбиркорлик фаолияти субъектларини ташкил этишга, уларнинг муассиси (иштирокчиси) бўлишга, тадбиркорлик фаолияти субъектида ташкилий-бошқарув, маъмурий-хўжалик вазифаларини бажаришга **рухсат берилмайди**, бундан акциядорлик жамиятларининг эркин муомалада бўлган акцияларига **қонунчиликда белгиланган талаблардоирасидаэгаллик қилиш ҳоллари мустасно**.

✚ Ходимлар ўз мансаб ваколатини сууистеъмол қилган ҳолда, фуқаролар, жамият ва давлатнинг қонун билан кўриқладиган манфаатларига зарар етказиш орқали шахсий фойда олиши мумкин эмас.

✚ Ходимларга хизмат ваколатларини жисмоний ва юридик шахслар манфаатларини кўзлаб бажариш ёки бажармаслик эвазига улардан ҳар қандай совғалар ҳамда ҳар қандай кўринишдаги моддий бойликларни

олиш ёхуд уларнинг хизматларидан фойдаланиш тақиқланади. Бундан ходим томонидан алоҳида хизматлари учун **давлат органининг тегишли қарори асосида олинган совғалар**, шунингдек, мусобақалар ва танловларда эришган ютуқлари, умумхалқ байрамлари, расмий равишда нишонланадиган саналар ҳамда бошқа **расмий тадбирлар муносабати билан мукофотлаш натижасида олинган совғалар мустасно.**

Ходимлар фуқаролар билан муносабатда ўзларининг холислиги, мустақиллиги ва беғаразлигини шубҳа остига қўядиган, шунингдек, ҳар қандай афзалликлар, ғараз ва коррупцияни келтириб чиқарувчи вазиятлардан ўзини тийиши шарт.

Ички ишлар органларида хизмат интизомига оид талаблар.

Ички ишлар органлари-да хизмат интизоми ходимлар томонидан ушбу Кодекс талабларига қатъий ва сўзсиз риоя этишдан иборат.

Хизмат интизоми ҳар бир ходим зиммасига қуйидаги мажбуриятларни юклайди:

Ўзбекистон Республикасининг [Конституцияси](#) ва қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон, қарор ва фармойишлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармойишларига амал қилиш, ИИВнинг норматив ҳужжатлари талабларини **қатъий бажариш;**

ички ишлар органи ходимининг қасамёдига содиқ бўлиш, фақат ва фақат халқ ва давлат манфаатларига хизмат қилишдан иборат бўлган ўз хизмат бурчини **сўзсиз бажариш**;

фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини, жисмоний ва юридик шахсларнинг мулкани, конституциявий тузумни ҳимоя қилиш, қонун устуворлигини, шахс, жамият ва давлатнинг хавфсизлигини таъминлаш, шунингдек, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикаси йўлида фидойилик билан **хизмат қилиш**;

ўзига юклатилган хизмат вазифалари ва функционал мажбуриятларини самарали **амалга ошириш**;

ишониб топширилган табель қуроли, мол-мулк ва техникани **асраб-авайлаш**;

хушёр бўлиш, давлат ва хизмат сирини қатъий **сақлаш**;

мураккаб вазифаларни бажаришда ҳамкасбларига **кўмаклашиш**;

ходимлар ўртасида ўзаро муносабатларга оид қоидаларга амал қилиш, бошлиқлар ва ҳамкасбларни **ҳурмат қилиш**;

хизмат гувоҳномаларини сақлаш ва фойдаланиш тартибига қатъий риоя этиш, улардан хизматга алоқадор бўлмаган ҳолатларда фойдаланмаслик, шу жумладан, хизмат гувоҳномасини кўрсатиб, мавқеини суиистеъмол қилмаслик;

доимий равишда ўз билим ва касбий кўникмаларини такомиллаштириб бориш, малака ва ҳуқуқий маданиятини ошириш;

хизматдан ташқари ҳолатларда ўзини муносиб равишда тутиш, жамоат тартиби ва одоб-ахлоқ қоидаларига амал қилишда намуна бўлиш.

Ички ишлар органларида бошлиқлар ва ходимларнинг ўзаро муносабатлари. Ходим хизмат вазифасини бажариш пайтида бевосита ва тўғридан-тўғри бошлиққа бўйсунди. Ходимлар хизмат бўйича бўйсунадиган, шу жумладан, вақтинча бўйсунадиган раҳбарлар тўғридан-тўғри бошлиқлар бўлиб ҳисобланади. Ходимга энг яқин бўлган тўғридан-тўғри раҳбар бевосита бошлиқ ҳисобланади. Бошлиқ ўзи раҳбарлик қилаётган ички ишлар органи бўлинмасида хизмат интизомига риоя этилиши, маънавий-маърифий ва тарбиявий ишлар самарали амалга оширилиши учун шахсан жавобгар ҳисобланади.

 Бошлиқ унга бўйсунувчи ходимлар томонидан Кодексга амал қилинишида талабчан бўлиши, юксак касбий маҳорат, қонунийлик талаблари ҳамда қасамёдга риоя этиш борасида доимий равишда уларга намуна кўрсатиши, хизмат бурчи ҳиссини кучайтириши ва қўллаб-қувватлаши, ташаббус, интилиш ва хизматларини рағбатлантириши, шунингдек, хизмат интизоми бузилган ҳолатларда таъсир чоралари қўлланилишини таъминлаши зарур.

✚ Буйруқ ва топшириқлар бўйсунуш тартибида берилади. Юқори турувчи бошлиқ зарур ҳолларда ходимга бевосита бошлиғини хабардор қилмасдан буйруқ ёки топшириқ беришга ҳақли. Мазкур ҳолларда ходим ўзининг бевосита бошлиғини бундан хабардор қилиши зарур. Ноқонунийлиги яққол кўриниб турган ва хизмат фаолиятига алоқаси бўлмаган буйруқ ва топшириқлар берилишига йўл қўйилмайди.

✚ Бошлиқ қўл остидаги ходимлардан уларнинг хизмат мажбуриятлари доирасидан чиқувчи топшириқларни бажаришни, шунингдек, қонунга хилоф хатти-ҳаракатлар (ҳаракатсизлик) содир этишни талаб қилишга ҳақли эмас.

Ходим қонунга яққол зид бўлган (хизмат фаолиятига алоқадор бўлмаган) *буйруқ ёки топшириқ олганда зудлик билан юқори турувчи раҳбарга ёки хизматни ўташ жойидаги шахсий хавфсизлик бўлинмасига хабар беради.*

Ходим юқори турувчи раҳбар ёки шахсий хавфсизлик бўлинмасига хабар бериш имконияти бўлмаган тақдирда қонунчилик талабларига риоя этган ҳолда ғайриқонуний буйруқ ва топшириқларни бажаришдан бош тортишга ҳақли, имкон пайдо бўлиши билан уларни хабардор қилиши лозим.

Бошлиқнинг буйруқ ва топшириқлари (қонунга зид буйруқ ва топшириқлардан ташқари) сўзсиз, аниқ ва ўз вақтида бажарилиши шарт.

Буйруқ ва топшириқларни муҳокама этишга, шунингдек, уларни танқид қилишга йўл қўйилмайди.

Ходим буйруқ ёки топшириқнинг бажарилгани тўғрисида буйруқ ёки топшириқ берган бошлиққа, шунингдек, бевосита бошлиғига ахборот беради. Буйруқ ёки топшириқни бажариш имконияти бўлмаган тақдирда, ходим зудлик билан бу ҳақда буйруқ ёки топшириқ берган бошлиқни хабардор этиши шарт.

Бошлиқ ходимларни қариндош-уруғчилик, маҳаллийчилик, таниш-билишчилик ёки шахсий садоқат белгилари бўйича танлаш ва жой-жойига қўйиш ҳолатларига йўл қўймаслиги лозим. У ўз хизмат бурчини ўташ пайтида маҳаллийчилик ва таниш-билишчилик, шунингдек, бошқа салбий омилларнинг намоён этилишига барҳам бериши керак.

Бошлиқ қуйидагиларга мажбур:

бўйсунувидаги ходимларга профессионализм, ҳалоллик, холислик ва адолатлиликда ўрнатилган бўлиш;

жамоада соғлом маънавий-руҳий муҳит ва ишчан кайфиятни шакллантириш;

ходимларни қонунга хилоф хатти-ҳаракатларни (ҳаракатсизликни) содир этишга ундамаслик ҳамда улардан бундай ҳаракатларни бажаришни талаб қилмаслик;

манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш ва ҳал қилиш, ходимлар учун қулай ва муносиб хизмат шароитларини яратиш бўйича ўз вақтида чоралар кўриш;

жамоада гуруҳбозлик ва фаворитизм (айрим ходимларни яқин олиш ва қўллаб-қувватлаш) кўринишларига йўл қўймаслик;

коррупция ва ўз ваколатларини суистеъмол қилиш ҳолатларининг олдини олиш чораларини кўриш, ходимларни ҳурмат қилиш, уларнинг шаъни ва қадр-қимматини камситувчи ҳаракатларни амалга оширмаслик;

шахсий таркибни самарали бошқариш, ходимларнинг хизмат фаолиятини холисона баҳолаш;

ўзига бириктирилган мол-мулк ва молиявий маблағларга нисбатан эҳтиёткорона муносабатда бўлиш;

ходимларнинг индивидуал хусусиятларини ўрганиш, улар билан ўзаро яқин муносабат ўрнатиш, жамоани бирлаштириш, ходимлар томонидан содир этилган ножўя хатти-ҳаракатларнинг сабабини ўз вақтида аниқлаш ва уларнинг олдини олиш, хизмат интизоми бузилишига мурасасиз муносабатда бўлиш;

ходимларнинг, улар оила аъзоларининг талаб ва эҳтиёжларини ўрганиш, уларни ижтимоий ва ҳуқуқий ҳимоя қилиш, ижтимоий адолат принципларига амал қилиш, юқори турувчи раҳбарга қўл остидаги ходимларнинг ҳуқуқларини таъминлаш бўйича таклифлар киритиш;

ходимлар олдида қўйилаётган вазифа ва берилаётган топшириқларни аниқ ва тушунарли ифодалаш.

Ички ишлар органларида касбий маданият ва хизмат интизомини таъминлаш. Ички ишлар органларида касбий маданият қоидалари ва хизмат ин-тизоми талабларига риоя этиш ходимларда юксак онгу тафаккурни шакллантириш, маънавий-маърифий ишларни изчил олиб бориш, шунингдек, уларга нисба-тан рағбатлантириш ва интизомий жазо чораларини қўллаш орқали таъминланади.

Ходимларга нисбатан қуйидаги рағбатлантириш чоралари қўлланилади:

- А) миннатдорчилик эълон қилиш;
- Б) қимматбаҳо совға ёки пул мукофоти билан тақдирлаш;
- В) Фахрий ёрлик билан тақдирлаш;
- Г) идоравий кўкрак нишони билан тақдирлаш;
- Д) муддатидан олдин навбатдаги махсус унвон бериш;
- Е) эгаллаб турган лавозими билан кўзда тутилгандан бир поғона юқори махсус унвон бериш.

5-боб, 30-банд

ИИВ таълим муассасаларида Кодекснинг **30-бандида** назарда тутилган рағбатлантириш чораларидан ташқари курсантлар (тингловчилар)га нисбатан қуйидаги рағбатлантириш чоралари ҳам қўлланилади:

а) таълим муассасаси ҳудудидан навбатдан ташқари чиқиб келишга рухсат бериш;

б) «Ҳурмат тахтаси»га киритиш;

в) курсант (тингловчи)нинг ота-онаси ёки турар жойига миннатдорлик хати юбориш;

г) Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ёки «Жалолиддин Мангуберди» стипендиясини тайинлаш.

Алоҳида хизматлари учун ходимлар Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвонлари ва давлат мукофотларига тавсия этилиши мумкин. *Ойлик иш ҳақи, даврий мукофотлар, қўшимча тўловлар, устама ҳақлари ва ходимларнинг пул таъминотида назарда тутилган бошқа тўловлар рағбатлантириш чораларига кирмайди.*

**ХОДИМЛАРГА НИСБАТАН ҚЎИДАГИ
ИНТИЗОМИЙ ЖАЗО ЧОРАЛАРИ**

5-БОБ, 34-БАНДИ

- Танбех;
- Ҳайфсан;
- Қаттиқ хайфсан;
- Лавозим маошининг эллик фоиздан кўп бўлмаган миқдорда жарима.
- Махсус унвонини бир поғона пасайтириш.
- Эгаллаб турган лавозимидан озод этиш.
- Гаупвахтада хибсада ушлаб туриш.
- Ички ишлар органлари хизматидан бўшатиш.

Қўл остидаги ходимларига нисбатан ўз ваколатларига кирмайдиган рағбатлантириш чораларини қўллаш зарурияти туғилган ҳолатда бошлик юқори турувчи раҳбарга бу ҳақда илтимоснома киритади.

Бошлик қўл остидаги ходим томонидан содир этилган ножўя хатти-ҳаракатнинг ўта жиддийлиги сабабли уни лозим даражада жазолаш учун ўзига берилган ваколатларни етарли эмас деб ҳисобласа, юқори турувчи раҳбарга ходимга нисбатан оғирроқ интизомий жазо қўллаш тўғрисида илтимоснома киритади.

Интизомий жазо чорасини қўллашда ўз ваколатини оширган ёки Кодексда назарда тутилмаган интизомий жазо чорасини қўллаган бошлик интизомий жавобгарликка тортилади, қўлланилган интизомий жазо эса юқори турувчи раҳбар томонидан бекор қилинади.

Ходим хизмат сафари ёки даволанишда бўлган вақтда хизмат интизомини бузган тақдирда мазкур хатти-ҳаракатдан хабар топган бошлик ушбу ҳолатни бартараф этиш чораларини кўради ва бу ҳақда ходимнинг хизмат жойига хабар беради.

Рағбатлантириш чоралари алоҳида ходимга нисбатан ҳам, бир гуруҳ ходимларга нисбатан ҳам қўлланилиши мумкин. Ходимга нисбатан бир ютуғи (натижаси) учун фақат битта рағбатлантириш чораси қўлланилиши мумкин. Рағбатлантириш чорасини белгилашда ходимнинг хизмат кўрсаткичлари хусусияти, шунингдек, унинг аввалдан хизматга бўлган муносабати эътиборга олинади. Кодекснинг 34-банди **танбех, хайфсан, қаттиқ хайфсан** интизомий жазо қўлланилган ходим мазкур жазони бекор қилиш орқали

рағбатлантирилади. Интизомий жазони бекор қилиш ҳуқуқи уни қўллаган бошлиққа ёки унга тенг ваколатга эга, шунингдек, юқори турувчи ваколатли раҳбарга берилади.

Рағбатлантириш чоралари, қоида тариқасида, қуйидагича қўлланилади:

миннатдорлик эълон қилиш — касбий маданият қоидаларига риоя этиб, юклатилган вазифани, бошлиқнинг буйруғи ёки топшириғини муваффақиятли бажарган ходим (ходимлар гуруҳи)га нисбатан;

қимматбаҳо ёки эсдалик совға ёхуд пул мукофоти билан тақдирлаш — касбий маданият қоидалари ва хизмат интизومي талабларига риоя этган ходим (ходимлар гуруҳи)га нисбатан хизмат фаолияти давомида юқори натижаларга эришгани, хизмат вазифасини намунали бажаргани ва бенуқсон хизмати учун, шунингдек, захирага (истеъфога) чиқиши муносабати билан ёки мусобақа (беллашув)нинг якуний натижаларига кўра;

фахрий ёрлик билан тақдирлаш — касбий маданият қоидалари ва хизмат интизومي талабларига риоя этган ходим (ходимлар гуруҳи)га нисбатан хизмат фаолияти давомида юқори натижаларга эришгани, хизмат вазифасини намунали бажаргани учун, шунингдек, мусобақа (беллашув)нинг якуний натижаларига кўра ва ўқишни (ўқув йилини) муваффақиятли якунлаганда;

идоравий кўкрак нишони билан тақдирлаш — ходимга нисбатан юқори хизмат интизومي, касбий маданияти ва кўп йиллик бенуқсон хизмати, ички ишлар органлари тизимини такомиллаштиришга салмоқли ҳисса қўшгани, хизмат бурчини бажариш чоғида мардлик ва жасорат

кўрсатгани, шунингдек, ёш авлодни Ватанга садоқат руҳида тарбиялашга муносиб ҳисса қўшгани учун;

муддатидан олдин навбатдаги махсус унвон бериш ёки эгаллаб турган лавозими билан кўзда тутилгандан бир поғона юқори махсус унвон бериш — ходимга нисбатан юқори хизмат интизоми, касбий маданияти, хизмат бурчини бажариш чоғида кўрсатган қаҳрамонлиги, жасорати ва фидойилиги, ички ишлар органлари амалий фаолиятига салмоқли илмий ҳисса қўшгани (илмий даражани олганда), хизмат вазифаларини юксак даражада бажаришда намуна бўлгани учун (ички ишлар органларида хизмат ўташ масалаларини тартибга солувчи қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ);

таълим муассасаси ҳудудидан навбатдан ташқари чиқиб келиш — юклатилган вазифаларни, командирларнинг буйруқ ёки топшириқларини виждонан бажарган ИИВ таълим муассасаларининг курсантлари (тингловчилари)га нисбатан;

«Ҳурмат тахтаси»га киритиш — ижтимоий-маданий ҳаётда фаол иштирок этган, ўқув дастурларини аъло баҳоларга ўзлаштирган ИИВ таълим муассасаларининг курсантлари (тингловчилари)га нисбатан;

ота-онасига ёки турар жойига миннатдорлик хати юбориш — ижтимоий-маданий ҳаётда фаол иштирок этган, ўқув мавсумини аъло баҳолар билан яқунлаган ИИВ таълим муассасаларининг курсантлари (тингловчилари)га нисбатан;

Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ёки «Жалолиддин Мангуберди» стипендиясини тайинлаш — ижтимоий-маданий ҳаётда фаол иштирок этган, ўқув ва хизмат интизомига риоя қилишда намуна бўлган, ўқув йилини аъло баҳолар билан яқунлаган ИИВ таълим муассасаларининг курсантларига нисбатан.

Қўлланилган рағбатлантириш чораси буйруқ билан эълон қилинади. Миннатдорлик эълон қилиш ва таълим муассасаси ҳудудидан навбатдан ташқари чиқиб келиш буйруқ орқали ҳам, оғзаки ҳам эълон қилиниши мумкин. Рағбатлантирилганлиги ҳақида ходимга шахсан, саф олдида ёки кенгайтирилган мажлис (йиғилиш)да тантанали тарзда эълон қилинади. Рағбатлантириш тўғрисидаги буйруқ эълон қилинган вақтда, қоида тариқасида, ходимларга фахрий ёрлик, қимматбаҳо ёки эсдалик совға ёхуд пул мукофотлари, кўкрак нишонлари топширилади. Буйруқ билан эълон қилинган рағбатлантириш чораси ходимнинг шахсий ҳужжатлар йиғма жилдига киритиш орқали ҳисобга олиниши лозим.

Рағбатлантириш чораларини ҳисобга олиш тартиби Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан белгиланади. Кодексда назарда тутилмаган интизомий жазо чораларини қўллаш тақиқланади. Содир этилган ножўя хатги-ҳаракат учун фақат битта интизомий жазо тайинланади.

Хизмат интизоми бир неча ходимлар томонидан бузилганда, интизомий жазо уларнинг ҳар бирига нисбатан алоҳида қўлланилади. Содир этилганлиги маъмурий жазо тайинлашга

олиб келган хатти-ҳаракатлар учун интизомий жазо қўллашга йўл қўйилмайди.

Интизомий жазо чоралари қўлланган ходимлар, агарда уларнинг хатти-ҳаракатларида жиноят аломатлари бўлса, жиноий жавобгарликдан озод этилмайди.

Интизомий жазо чораларининг қўлланилиши асосли бўлиши ва содир этилган ножўя хатти-ҳаракат оғирлиги ҳамда айб даражасига мувофиқ келиши зарур. Интизомий жазо чораларини белгилаш чоғида ножўя хатти-ҳаракат хусусияти, содир этиш ҳолати, унинг оқибатлари, айбдорнинг аввалги хулқ-атвори, ички ишлар органларида хизмат ўтаган муддати, шунингдек, юклатилган хизмат вазифаларини бажаришга бўлган муносабати эътиборга олинади.

Ходим томонидан содир этилган ножўя хатти-ҳаракат кам аҳамиятли бўлса, бошлиқ унга нисбатан интизомий жазо чорасини қўлламаслиги ва бошқа бундай ҳолатларга йўл қўймаслик борасида оғзаки огоҳлантириш бериш билан кифояланиши мумкин.

Жамоада юзага келган низоли вазиятларни ҳал этиш, ножўя хатти-ҳаракатлар содир этган ходимларга жамоатчилик таъсирини ўтказиш мақсадида ички ишлар органларида сайлов асосида интизомий кенгашлар ташкил этилиб, Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан белгиланган тартибда фаолият кўрсатади.

Интизомий жазо чоралари, қоида тариқасида, қуйидагича қўлланилади:

танбех — юклатилган вазифаларни, бошлиқнинг топшириқлари ва услубий кўрсатмаларни бажармаган, хизмат кийимини кийиш қоидаларини бузган ходимларга нисбатан;

ҳайфсан — норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва Кодекс талабларини, хизмат гувоҳномасидан фойдаланиш, фуқаролар ҳамда ҳамкасблари билан муомала маданияти қоидаларини бузган, белгиланган кун тартибига мунтазам равишда амал қилмаган ва хизмат мажбуриятларини бажармаган, жамоадаги маънавий-руҳий муҳитга салбий таъсир кўрсатган ходимларга нисбатан;

қаттиқ ҳайфсан — амалдаги «ҳайфсан» интизомий жазоси бўлган ходимларга нисбатан, касбий маданият қоидалари ва хизмат интизومي талабларини, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва Кодекс нормаларини такроран бузганлиги учун;

лавозим маошининг эллик фоиздан кўп бўлмаган миқдорда жарима — амалдаги интизомий жазоси бор-йўқлигидан қатъи назар, касбий маданият қоидалари ва хизмат интизومي талабларини, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва Кодекс нормаларини кўпол равишда бузган, хизмат бурчига масъулиятсиз ёндашган, иш самарадорлиги паст бўлган ходимларга нисбатан;

махсус унвонини бир поғона пасайтириш ёки эгаллаб турган лавозимидан озод этиш — амалдаги интизомий жазоси бўлган, касбий маданият қоидалари ва хизмат интизومي талабларини, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва Кодекс нормаларини кўпол равишда бузган, хизматни ўташга лоқайдлик билан муносабатда бўлган, юклатилган хизмат мажбуриятларини бажармаган ходимларга нисбатан;

гаунтвахтада ҳибсда ушлаб туриш— интизомий жазонинг қатъий чораси сифатида ички ишлар органлари хизматидан бўшатиш учун асос бўладиган ножўя хатти-ҳаракатни содир этган ходимларга нисбатан;

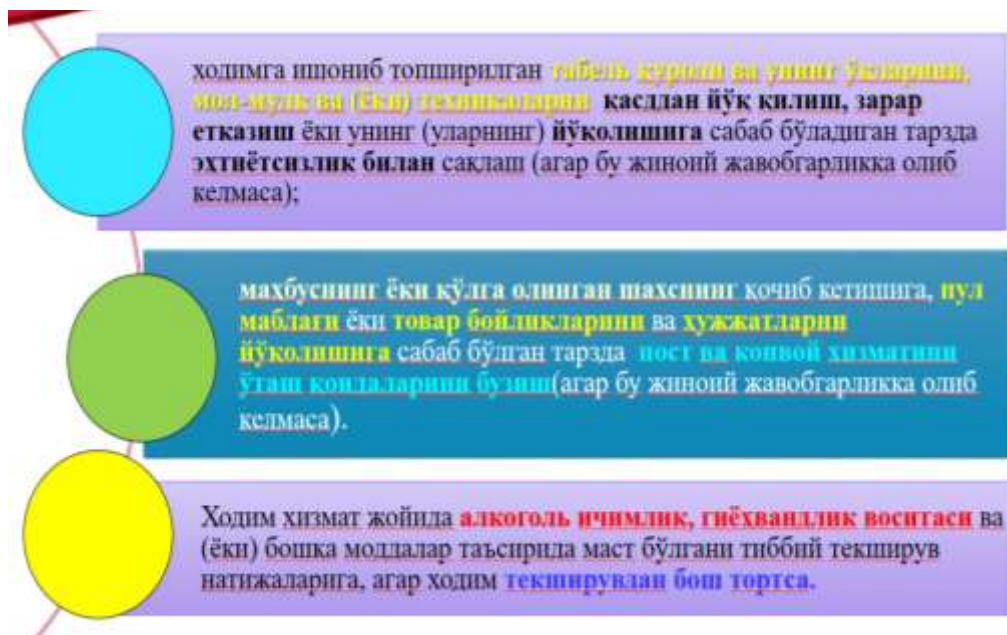
ички ишлар органлари хизматидан бўшатиш — хизмат интизомини қўпол равишда бузган, ички ишлар органи ходими шаънига путур етказувчи хатти-ҳаракат содир этган, интизомий жазо чораси мавжуд бўлган тақдирда, мунтазам равишда хизмат интизомини бузган, қонун ҳужжатларида белгиланган чеклов ва тақиқларга риоя этмаган ходимларга нисбатан;

навбатдан ташқари нарядда хизмат ўташга ёки беш суткагача хўжалик ишларига жалб этиш, бир ой муддатгача таълим ташкилоти ҳудудидан навбатдаги чиқиш ҳуқуқидан маҳрум қилиш — юклатилган вазифаларни ёки командир (бошлиқ)нинг топшириқларини бажармаган, таълим ташкилотининг ўрнатилган ички тартиб-қоидаларини бузган, ўқув дастурини қониқарсиз ўзлаштирган ИИВ таълим муассасалари курсантлари (тингловчилари)га нисбатан;

курсант (тингловчи)лар рўйхатидан ўчириш — ИИВ таълим муассасалари курсант (тингловчи)ларига нисбатан касбий маданият қоидалари ва хизмат интизоми талабларини бузганлиги, ўқув дастурини ўзлаштира олмаганлиги учун.

Амалдаги интизомий жазо бор-йўқлигидан қатъи назар, хизмат интизомини қўпол равишда бузган ходимга нисбатан ички ишлар органларидан бўшатиш интизомий жазоси ҳам қўлланилиши мумкин.

Касбий маданият қоидаларини, шунингдек, бошлиқ ва ходимлар ўртасидаги муносабат қоидаларини қўпол равишда бузиш ички ишлар органи ходими шаънига путур етказувчи хатти-ҳаракат содир этиши ҳисобланади.

Жамиятдаги одоб-ахлоқ қоидаларини очикдан-очик писанд қилмаслик билан боғлиқ бўлмаган оилавий келишмовчиликлар, жанжаллар ва маиший низолар ички ишлар органи **ходими шаънига путур етказувчи хатти-ҳаракат сирасига кирмайди**. Интизомий жазо чораси мавжуд бўлган тақдирда, мунтазам равишда хизмат интизомини бузиш, деганда буйруқ асосида эълон қилинган амалдаги интизомий жазоси бўлгани ҳолда, ходим томонидан хизмат интизомини бир неча бор бузиш тушунилади.

Махсус унвонини бир поғона пасайтириш ёки эгаллаб турган лавозимидан озод этиши тарзидаги интизомий жазо чоралари, қоида тариқасида, айбдорга бошқа интизомий жазо турлари тегишлича таъсир кўрсатмаган ҳолларда қўлланилади.

Гауптвахтада ҳибсда ушлаб туриш тарзидаги интизомий жазо қўлланилганда, ходим ушбу ножўя хатти-ҳаракати учун (агар бу жиноий жавобгарликка олиб келмаса) ички ишлар органи хизматидан бўшатилмайд.

Гауптвахтада ҳибсда сақлаш муддати сафдорлар, сержантлар ва кичик офицерлар таркиби ходимлари учун — 10 суткагача, катта офицерлар таркиби ходимлари учун — **5 суткагача** бўлиши мумкин.

Гауптвахтада ҳибсда ушлаб туриш тарзидаги интизомий жазо аёлларга нисбатан қўлланилмайди.

Интизомий жазо қўллашдан аввал ходимдан ёзма тушунтириш олиниши лозим. Агар ходим ушбу тушунтиришни беришдан бош тортса,

тегишли равишда далолатнома расмийлаштирилади. Тушунтиришни беришдан бош тортиш ҳолати содир этилган қилмиш учун интизомий жазо тайинлашга тўсқинлик қила олмайди ва жазонинг оғирроқ кўриниши ва чораларини қўллашга олиб келмайди. Интизомий жазо чораларини қўллаш пайтида бошлиқ ходимнинг шаъни ва кадр-қимматини камситмаслиги, у билан муносабатда қўполликка йўл қўймаслиги зарур. Интизомий жазонинг қўлланилиши ходимни ноҳўя хатти-ҳаракат оқибатида етказилган моддий зарарни қоплаш мажбуриятидан озод этмайди.

Интизомий жазо ноҳўя хатти-ҳаракат бошлиққа маълум бўлган кундан бошлаб бир ой муддат ичида, хизмат текшируви ўтказилганда эса — текширув тугаган кундан бошлаб **10 суткадан кечикмай** қўлланилиши керак, бунда айбдорнинг хасталик ва таътилда бўлган вақти ҳисобга олинмайди.

Интизомий жазо ноҳўя хатти-ҳаракат содир этилган кундан бир йилдан ортиқ муддат ўтгандан кейин қўлланилиши мумкин эмас.

Маст ҳолатда бўлган айбдорга нисбатан интизомий жазо қўллаш, шунингдек, ундан ҳар қандай тушунтириш олиш ходим ҳушёр ҳолга келгунча кечиктирилади. Қўлланилган интизомий жазо чораси буйруқ билан эълон қилинади. Навбатдан ташқари нарядда хизмат ўташга ёки беш суткагача хўжалик ишларига жалб этиш, бир ой муддатгача таълим муассасаси ҳудудидан наватдаги чиқиш ҳуқуқидан маҳрум этиш ҳам буйруқ орқали, ҳам оғзаки эълон қилиниши мумкин.

Буйруқда эълон қилинган интизомий жазо қўллаш ҳақидаги қарор интизомий кенгаш ҳулосаси, шунингдек, ўтказилиш тартиби Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан белгиланадиган хизмат, комплекс ёки инспекторлик текширувлари асосида қабул қилинади.

Интизомий жазо чораси қўлланилганлиги ҳақида ходимга шахсан, саф олдида ёки кенгайтирилган йиғилиш (мажлис)да эълон қилинади. Амалдаги интизомий жазоси мавжуд бўлган ходимнинг номзоди ушбу жазо бекор қилингунга қадар рағбатлантиришга, наватдаги махсус унвон олишга ва юқори лавозимларга тайинланишга тақдим этилмайди. Шикоят билан арз қилинган ҳолларда тайинланган интизомий жазони ижро этиш тўхтатилмайди.

Ходим интизомий жазо эълон қилинган кундан эътиборан бир ой муддат ичида юқори турувчи бошлиққа ёки хизматни ўташ жойидаги шахсий хавфсизлик бўлинмасига шикоят билан мурожаат этиши мумкин. Буйруқ асосида тайинланган интизомий жазо тайинланган вақтдан бошлаб бир йил ўтгач бекор қилинади (агар ходим шу муддат ичида янги интизомий жазога тортилмаса). Рағбатлантириш тартибида интизомий жазо бир йил ўтмасдан бекор қилиниши мумкин.

Агарда бир йил ичида ходимга нисбатан бир неча интизомий жазо тайинланса, уларни бекор қилиш муддати охири тайинланган интизомий жазо чораси санаси бўйича ҳисобланади.

Буйруқда эълон қилинган интизомий жазо чораси ходимнинг шахсий ҳужжатлар йиғма жилдига киритиш орқали ҳисобга олинishi лозим. Интизомий жазо чораларини ҳисобга олиш тартиби Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан белгиланади.

Бошлиқнинг ҳаракатлари устидан шикоят қилиш Ҳар бир ходим бошлиқнинг унга нисбатан қонунга зид ёки ноҳақ ҳаракатлари устидан юқори турувчи раҳбар ёки хизмат жойидаги шахсий хавфсизлик

бўлинмасига ёзма шикоят беришга ҳақли. Ходимнинг шикоятида баён этилган масалаларни ҳал этиш ваколатига кирмайдиган юқори турувчи раҳбар ушбу мурожаатни беш кун муддатда ваколатли идорага юборади.

Юқори турувчи раҳбарга ёки хизмат жойидаги шахсий хавфсизлик бўлинмасига қонунчиликни бузиш фактлари ёхуд ўзига нисбатан ноҳақ муносабатда бўлинганлиги ҳақида мурожаат этганлиги учун қўл остидаги ходимни таъқиб этган бошлиқ интизомий тартибда жавобгарликка тортилади (агар унинг хатти-ҳаракатлари жиноий жавобгарликка олиб келмаса).

Ходимларнинг шикояти бир ой ичида ҳал этилади, қўшимча текширув талаб этмайдиганлари эса зудлик билан, бироқ келиб тушган кундан эътиборан 15 кундан кечиктирмаган ҳолда кўриб чиқилади.

Қасддан ёлғон шикоят билан мурожаат этган ходимлар белгиланган тартибда жавобгарликка тортилади.

Кодекс нормаларининг бажарилиши устидан назорат ички ишлар органлари маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш бўлинмалари томонидан амалга оширилади.

Кодекс нормаларининг бузилиши қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ белгиланган жавобгарликка тортиш учун асос ҳисобланади.

3-ўқув савол. Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти тўғрисида низом.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти тўғрисида НИЗОМ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январдаги **“ИИОларини**

халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чоратadbирлари тўғрисида”ги ПҚ-10-сон қарорининг 2-илоvasи асосан тасдиқланган.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти ички ишлар органларида кадрлар сиёсатини амалга ошириш, маънавий-маърифий ва мукофотлаш ишларини ташкил этиш, хизматни ўташ қоидалари ва меҳнат муносабатларига риоя этиш, кадрлар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, шунингдек, ижтимоий ҳимоя жараёнларини таъминлайдиган Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги марказий аппаратининг мустақил бўлинмаси ҳисобланади.

Департамент ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикасининг [Конституцияси](#), Ўзбекистон Республикасининг «Ички ишлар органлари

тўғрисида»ги [қонуни](#) ва бошқа қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари, ИИВнинг норматив ҳужжатлари, шунингдек, ушбу Низомга амал қилади.

Ички ишлар органларининг маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш бўлинмалари тизимига қуйидагилар киреди:

Департамент;

ИИВ департаментлари ва уларнинг қуйи тузилмалари, ҳарбий тузилмалари, таълим, ўқув ва тиббиёт муассасаларининг маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш бўлинмалари (бошқарма, бўлим, бўлинма, гуруҳ);

Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармаларининг маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш хизматлари;

туман ва шаҳарлар ички ишлар органларининг маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш бўлинмалари (бўлим, бўлинма, гуруҳлари).

Департамент ўз фаолияти билан боғлиқ масалалар бўйича белгиланган тартибда ички ишлар органларининг бошқа бўлинмалари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва бошқа давлат органлари, ташкилотлар, оммавий ахборот воситалари, шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ хорижий давлатларнинг ваколатли идоралари билан ўзаро ҳамкорликни амалга оширади.

Департамент Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби тасвири туширилган ва ўзининг тўлиқ номи ёзилган муҳри ҳамда бланкасига, штампига эга.

Департамент Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан таъсис этиладиган ва фаолиятининг ўзига хос хусусиятини акс эттирадиган рамзига эга бўлиши мумкин.

Департаментнинг асосий вазифалари ва функциялари
Қуйидагилар Департаментнинг асосий вазифалари ҳисобланади:

ички ишлар органларининг маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш бўлинмалари тизимига қирадиган тузилмаларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш, комплекс таҳлил қилиш, баҳолаш, уларга амалий ва услубий ёрдам кўрсатиш;

ички ишлар органларида маънавий-маърифий ва ахлоқий-руҳий ишларни ташкил этиш, касбий маданият ва хизмат интизоми талабларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш, шунингдек, шахсий таркибни ватанпарварлик руҳида доимий равишда тарбиялаш фаолиятини амалга ошириш;

ички ишлар органларидаги хизматга, шунингдек, идоравий таълим муассасаларига номзодларнинг танлов асосида қабул қилинишини ташкил этиш, кадрлар сиёсатини амалга оширишни таъминлаш, хизматни ўташ тартибининг қоидалари ва меҳнат муносабатларига риоя этилишини, узлуксиз ўқув-карьера жараёнига доир талабларнинг бажарилишини назорат қилиш;

ички ишлар органлари учун профессионал кадрлар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг доимий равишда малакасини ошириш жараёнини ташкил этиш;

ички ишлар органларида шахсий таркибни мукофотлаш ишларини таъминлаш, номзодларни давлат ва идоравий мукофотларга ҳолислик тамойили асосида тақдим этиш, тизимда геральдика фаолиятини амалга ошириш;

ички ишлар органларида шахсий таркибнинг хизмат, жанговар, жисмоний ва психологик тайёргарлигини таъминлаш, тизимда мусобақаларни ўтказиш орқали ходимлар ва уларнинг оила аъзоларида спортга бўлган қизиқишни ошириш;

ички ишлар органлари шахсий таркиби ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш қафолатларини таъминлаш, соғлиғи муҳофаза қилинишини ва малакали тиббий хизмат кўрсатилишини ташкил этиш;

ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш соҳасидаги қонунчиликни, фаолият шакллари ва усулларини янада такомиллаштиришга доир таклифлар ишлаб чиқиш ва амалга ошириш.

Зиммасига юклатилган вазифаларга мувофиқ Департамент қуйидаги функцияларни амалга оширади:

а) кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолиятини мувофиқлаштириш, комплекс таҳлил қилиш, баҳолаш, уларга амалий ва услубий ёрдам кўрсатиш соҳасида:

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолияти устидан ташкилий-услубий раҳбарликни амалга ошириш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмаларининг яқин ҳамкорликда самарали ишлашини ташкил этиш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолияти устидан идоравий назоратни амалга ошириш, шу жумладан, жойларга чиққан ҳолда, уларнинг ишларини ўрганиш, назорат текширувларини ўтказиш, аниқланган камчиликлар ва муаммоларни бартараф этиш чораларини кўриш;

маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш соҳасидаги ҳисоботларнинг ягона шаклда юритилишини таъминлаш, ахборот-таҳлил ҳамда ҳисобот маълумотлари базаси ва тизимларини шакллантириш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолиятини комплекс, тизимли таҳлил қилиш, баҳолаш, фаолият самарадорлигини ошириш бўйича чоралар ишлаб чиқиш, ижобий иш амалиётини тизим миқёсида оммалаштириш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолиятини оммавий ахборот воситаларида ёритиш, амалга оширилаётган ишлар тўғрисида жамоатчиликни мунтазам хабардор қилиб бориш, ички ишлар органлари ходимининг ижобий имижини шакллантириш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмаларини юқори малакали мутахассислар билан тўлдириш, уларнинг ходимларини рағбатлантириш ишларини ташкил этиш ва таъминлаш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари ходимлари ўртасида хизмат интизоми ва қонунийлик бузилиши ҳолатларининг олдини олиш, коррупцион омилларга барҳам бериш борасида ишларни ташкил этиш ва амалга ошириш;

маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш йўналишида ахборот-таҳлилий материаллар, шарҳлар, услубий тавсиялар ва кўрсатмалар тайёрлаш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари томонидан жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини кўриб чиқишда қонунийликка риоя этилишини ташкил этиш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари зиммасига юклатилган вазифаларни самарали бажаришида уларга услубий, амалий ёрдам кўрсатиш, шу жумладан, жойларга чиққан ҳолда бевосита кўмаклашиш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмаларининг ички ишлар органлари бошқа соҳавий хизматлари, бошқа давлат органлари ва ташкилотлар, фуқаролик жамияти институтлари билан яқин ҳамкорлигини ташкил этиш;

б) ички ишлар органларида маънавий-маърифий ва ахлоқий-руҳий ишларни ташкил этиш, касбий маданият ва хизмат интизоми талабларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш, шунингдек, шахсий таркибни

ватанпарварлик руҳида доимий равишда тарбиялаш фаолиятини амалга ошириш соҳасида:

ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш концепциясини ҳаётга самарали татбиқ этиш фаолиятини амалга ошириш, бу борада барча соҳавий, тармоқ ва ҳудудий ички ишлар органлари фаолиятини мувофиқлаштириш;

ички ишлар органларининг шахсий таркиби билан маънавий-маърифий, тарбиявий ва психологик ишларни ташкил этиш ва амалга ошириш;

«ходимбай» ишлаш тизими асосида шахсий таркиб ўртасида одоб-ахлоқ қоидалари, қонунийликка ва хизмат интизомига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш, коррупцион ҳолатларни барвақт олдини олиш;

ички ишлар органларида «мураббийлик институти»ни самарали амалга оширишни ташкил этиш, мураббийлар ва ёш ходимлар фаолиятини мониторинг қилиш, баҳолаш ҳамда услубий таъминлаш ишларини йўлга қўйиш;

ёшларга оид давлат сиёсатининг ички ишлар органларида амалга оширилишини таъминлаш, ёш ходимларни садоқат ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашни ташкил этиш;

тегишли ташкилотлар ва муассасалар билан ҳамкорликда ички ишлар органларининг шахсий таркиби ва уларнинг оила аъзолари учун маданий-маърифий ишлар амалга оширилишини ташкил этиш;

маданият, санъат ва бадиий тадбирларни ташкил этиш орқали шахсий таркибни ғоявий, ватанпарварлик руҳида ва маданий-эстетик тарбиялашни тарғиб этиш;

ички ишлар органлари фахрийлар кенгаши фаолиятини самарали ташкил этиш орқали «Устоз-шогирд» анъанасини оммалаштириш;

ходимларнинг маънавий-ахлоқий хатти-ҳаракатлари билан боғлиқ хизмат интизомининг бузилиши ва бошқа салбий ҳолатлар бўйича хизмат текширувлар ўтказиш, ички ишлар органларида интизомий жазо чораларини қўллаш фаолиятини ташкил этиш;

шахсий таркиб ўртасида юксак ватанпарварлик руҳидаги муҳитни

шакллантириш, уларнинг руҳий-психологик тайёргарлигини таъминлаш ва мувофиқлаштириш;

ички ишлар органларида маънавий-руҳий муҳитни мунтазам равишда ўрганиш ва мониторингини олиб бориш, аниқланган камчиликларни бартараф этиш бўйича чора-тадбирлар белгилаш;

ички ишлар органларига хизматга, олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилинаётган номзодларни индивидуал-психологик ва психофизиологик ўрганиш чораларини ташкил этиш ва амалга ошириш;

ички ишлар органларида психологлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш ҳамда хизмат фаолиятини яхшилаш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш;

ички ишлар органларида хотин-қизларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича фаолиятини ташкил этиш;

в) ички ишлар органларидаги хизматга, шунингдек, идоравий таълим муассасаларига номзодларнинг танлов асосида қабул қилинишини ташкил этиш, кадрлар сиёсатини амалга оширишни таъминлаш, хизматни ўташ тартибининг қоидалари ва меҳнат муносабатларига риоя этилишини, узлуксиз ўқув-карьера жараёнига доир талабларнинг бажарилишини назорат қилиш соҳасида:

ички ишлар органларидаги хизматга номзодларни қабул қилиш, лавозимга тайинлаш, лавозимдан озод этиш, хизмат муддатини узайтириш, ички ишлар органлари ихтиёрида қолдириш ва хизматдан бўшатиш учун келиб тушган тақдимномаларни кўриб чиқиш ва ушбу масалалар юзасидан раҳбариятга таклиф киритиш;

ички ишлар органларидаги бўш лавозимларни юксак ватанпарвар кадрлар билан тўлдириш, ички ишлар органлари ихтиёрида қолдирилган ходимларни лавозимга тайинлашни ташкил этиш;

ички ишлар органларида хизмат ўташ, махсус ва ҳарбий унвонлар бериш ҳамда раҳбар кадрларни ротация қилиш ишларини ташкил этиш ва амалга ошириш;

шахсий таркибнинг касбий салоҳияти ва фаолияти натижаларини КРІ тизими асосида баҳолаш, баҳолаш натижалари бўйича уларнинг рейтингини юритиш;

ички ишлар органларида хизматда бўлишнинг белгиланган чегарадаги ёшига тўлган ва тўладиган ходимлар мониторингини юритиш;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ва ИИВ номенклатураси (рўйхати)га киритилган раҳбарлик лавозимларига кадрлар захирасини шакллантириш ва юритиш;

махфий ҳужжатлар билан ишлаш учун рухсатнома талаб этиладиган лавозимлар рўйхатини шакллантириш, ходимлар ва номзодларга рухсатномаларни расмийлаштириш, сақлаш ва юритишни ташкил этиш;

шахсий таркиб ва унинг яқин қариндошларига нисбатан қўшимча махсус текширув ишларини режалаштириш ва амалга ошириш, чет эл давлатларига чиқиш учун рухсат сўраб қилган мурожаатларни кўриб чиқиш;

шахсий таркибни аттестациядан ўтказиш борасидаги ишларни ташкил этиш ва амалга ошириш;

ходимларнинг анкета ҳамда хизмат фаолиятига оид маълумотларини юритиш, уларни лавозимга тайинлаш, лавозимдан озод этиш, ротация қилиш, хизмат муддатини узайтириш, хизматдан бўшатиш, уларга махсус унвонлар бериш ҳақидаги тақдимномаларни кўриб чиқиш учун киритиш ишларининг **«E-kadr» ёпиқ ахборот тизими** орқали амалга оширилишини таъминлаш;

шахсий таркибнинг шахсий ҳужжатлари йиғмажилдларини сақлаш, юритиш ҳамда хизмат ўташга оид маълумотларни қайд этиб бориш;

хизматдан бўшатишган ходимларнинг меҳнат дафтарчалари ёки меҳнат фаолиятини тасдиқловчи ҳужжатларни расмийлаштириш ва ҳисобини юритиш, ҳарбий ҳисобга қўйиш учун йўлланмалар беришни таъминлаш;

шахсий таркибга хизмат гувоҳномалари ва жетонлар берилишини ташкил этиш ҳамда ушбу масалага оид ҳисоботларни юритиш;

ИИВ таркибий тузилмалари ва ҳудудий бўлинмалари ходимларига хизмат йиллари учун фоизли устама ҳақ ўрнатишга оид ҳужжатларни расмийлаштириш;

г) ички ишлар органлари учун профессионал кадрлар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг доимий равишда малакасини ошириш жараёнини ташкил этиш соҳасида:

кадрларни мақсадли тайёрлашни ташкил этиш, идоравий таълим муассасалари билан ҳамкорлик қилиш, уларнинг ўқув-тарбия жараёнини назорат қилиш ҳамда мувофиқлаштириш;

идоравий таълим муассасаларининг ўқув-методик, илмий-тадқиқот, кадрлар билан ишлаш ва тарбиявий йўналишлардаги фаолиятини назорат қилиш ва мувофиқлаштириш;

ички ишлар органларининг кадрларга бўлган эҳтиёжларини ўрганиш ва идоравий ҳамда турдош таълим муассасалари, шу жумладан хорижий давлатлар ҳуқуқ-тартибот органларининг таълим муассасаларига ўқишга қабул ўринларини ажратиш бўйича таклифлар киритиш;

идоравий таълим муассасаларига номзодларни қабул қилиш бўйича танловлар ўтказилишини ташкил этиш, ушбу фаолиятни назорат қилиш ва мувофиқлаштириш;

идоравий таълим муассасаларида ўқитиладиган мутахассислик йўналишларида кадрлар тайёрлаш бўйича давлат таълим стандартлари, малака талаблари ҳамда ўқув режалари ва дастурларини тайёрлашни ташкил этиш;

идоравий таълим муассасаларида ўқув-тарбия жараёни, илмий-тадқиқот ишлари ташкил этилганлигини, олий таълимдан кейинги таълим жараёнини мунтазам равишда ўрганиб бориш;

ички ишлар органларининг кадрларга бўлган эҳтиёждан келиб чиқиб, идоравий ва турдош олий таълим муассасалари, шу жумладан **хорижий давлатлар ҳуқуқ-тартибот органларининг** таълим муассасалари битирувчиларининг тақсимотини ўтказиш;

ёш кадрларга бириктирилган мураббийлар фаолиятини ўрганиш орқали уларнинг касбий ўсишлари узлуксиз мониторинг қилинишини ташкил этиш;

идоравий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари таркибига педагог кадрларни ишга қабул қилиш бўйича комиссия (ишчи гуруҳ) фаолиятини назорат қилиш;

идоравий таълим муассасалари ва ҳудудий ички ишлар органларида конференция, илмий анжуманлар, ўқув-услубий семинарлар, давра суҳбатлари ва фан олимпиадалари, шунингдек, ходимларнинг касбий маҳоратини ошириш юзасидан ўқув йиғинлари ва тренинглар ўтказилишини ташкил этиш;

идоравий таълим муассасалари курсантлари ва тингловчиларига белгиланган намунадаги кўкрак нишонлари ва стипендиялар тайинлашга оид ҳужжатларни кўриб чиқиш ва расмийлаштириш;

ИИВнинг таркибий ва ҳудудий бўлинмалари билан биргаликда ходимларнинг малака оширишга бўлган эҳтиёжини ўрганиш;

кадрларни бошланғич тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш жараёнини ташкил этиш, мониторингини ўтказиш ва мувофиқлаштириш;

шахсий таркибнинг республика давлат бошқаруви органлари, суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, таълим муассасалари ва бошқа ташкилотларда белгиланган келишувлар асосида малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш ишларини ташкил этиш;

ходимларнинг хорижий давлатлар, хусусан таълим муассасаларида узоқ муддатли ўқув дастурлари асосида малака ошириши ва тажриба орттириши бўйича чора-тадбирларни ташкил этиш;

д) ички ишлар органларида шахсий таркибни мукофотлаш ишларини таъминлаш, номзодларни давлат ва идоравий мукофотларга ҳолислик тамойили асосида тақдим этиш, тизимда геральдика фаолиятини амалга ошириш соҳасида:

ички ишлар органларида шахсий таркибни рағбатлантириш

чораларини қўллаш фаолиятини ташкил этиш, назорат қилиш ва амалга ошириш;

давлат мукофотлари ва фахрий унвонларига тавсия этилган номзодларнинг ҳужжатларини кўриб чиқиш, мукофотлашга тақдим этиш бўйича тегишли тақдимномалар расмийлаштириш ҳамда ушбу фаолиятни мувофиқлаштириш;

ички ишлар органларининг давлат мукофотлари ва геральдика бўйича марказий, ҳудудий ва соҳавий комиссиялар фаолиятини ташкил этиш;

шахсий таркибга нисбатан қўлланилган рағбатлантириш чораларининг ҳисобини юритиш, бу борада шахсий ҳужжатлар йиғмажилдларига маълумотларни киритиб боришни таъминлаш;

мукофотлаш ишларига масъулиятсизлик билан ёндашган, номзодларни тақдим этишда ҳолислик тамойилига риоя этмаган ички ишлар

раҳбарлари ва ходимларига нисбатан интизомий жазо чораларини қўллаш бўйича таклифлар киритиш;

ички ишлар органларида геральдика фаолиятини мувофиқлаштириш, тизим бўйича тайёрланаётган барча турдаги фарқловчи белгилар (рамзлар)нинг асослилигини ўрганиш ва келишиш, идоровий кўкрак нишонларни таъсис этиш бўйича ишларни амалга ошириш;

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Ўзбекистон Республикаси давлат мукофотлари ва геральдика бўйича комиссия билан ҳамкорликни амалга ошириш;

е) ички ишлар органларида шахсий таркибнинг хизмат, жанговар, жисмоний ва психологик тайёргарлигини таъминлаш, тизимда мусобақаларни ўтказиш орқали ходимлар ва уларнинг оила аъзоларида спортга бўлган қизиқишни ошириш соҳасида:

жиноятчиликка қарши курашишнинг замонавий шакл ва усулларига мос равишда шахсий таркибнинг хизмат, жисмоний, жанговар ва психологик тайёргарлигини ошириб боришини ташкил этиш ва назорат қилиш;

шахсий таркибнинг хизмат, жисмоний, жанговар ва психологик тайёргарлиги бўйича машғулотларнинг доимий равишда самарали ўтказилишини таъминлаш ва назорат қилиш;

ички ишлар органларида ходимларнинг хизмат, жисмоний, жанговар ва психологик тайёргарлиги борасида олиб борилаётган ишларни назорат қилиш, ҳисобини юритиш, таҳлил қилиш, соҳа самарадорлигини ошириш ва такомиллаштириш бўйича илғор тажрибаларни жорий этиш ҳамда чора-тадбирларни белгилаш;

шахсий таркибнинг хизмат, жисмоний, жанговар ва психологик тайёргарлик даражасини аниқлаш бўйича даврий синовлар ўтказиш ҳамда бу борада марказлаштирилган рейтинг тизимини юритиш;

шахсий таркибга малака тоифаларини бериш борасидаги ишларни ташкил этиш, назорат қилиш ва мувофиқлаштириш;

ички ишлар органларидаги хизматга номзодларни қабул қилиш юзасидан жисмоний тайёргарлик бўйича синовлар методикасини ишлаб чиқиш ва ўтказилишини таъминлаш;

жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашишда ходимларнинг жисмоний ва жанговар тайёргарлиги бўйича спорт мусобақаларини ўтказиш ва мувофиқлаштириш;

шахсий таркибнинг ички ишлар органлари тизимида, республика, шунингдек, халқаро миқёсида ўтказиладиган спорт мусобақаларида иштирокини таъминлаш;

шахсий таркибнинг жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб этилишини оммалаштириш чора-тадбирларини белгилаш;

ички ишлар органлари шахсий таркибининг ўқотар қуроллардан фойдаланиш кўникмаларини шакллантириб бориш мақсадида табель ва спорт қуролларидан ўқ отиш мусобақаларини ташкил этиш ва назорат қилиш;

ички ишлар органлари шахсий таркиби билан саф тайёргарлиги машғулотларини ташкил этиш ва назорат қилиш;

идравий таълим

муассасалари курсантлари ва тингловчилари, шунингдек, хизматга қабул қилинган ходимлар билан ўқув-дала машғулотлари ўтказилишини ташкил этиш;

ички ишлар органлари шахсий таркиби ва хизматга номзодлар ўртасида тест синовлари ўтказилишини таъминлаш, натижаларини таҳлил қилиш ва мувофиқлаштириш;

ходимларнинг жисмоний ва жанговар тайёргарлигини таъминлаш соҳасида ҳудудий, маҳаллий ва тармоқ ички ишлар органларининг фаолиятини ташкил этиш ва мувофиқлаштириш;

аҳоли ўртасида мусобақалар ўтказиш орқали спортга қизиқишни ошириш чораларини белгилаш;

ж) ички ишлар органлари шахсий таркиби ва унинг оила аъзоларини ижтимоий ҳимоя қилиш кафолатларини таъминлаш, соғлиғи муҳофаза қилинишини ва малакали тиббий хизмат кўрсатилишини ташкил этиш соҳасида:

ички ишлар органлари шахсий таркиби ва унинг оила аъзоларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш чораларини амалга ошириш;

ижтимоий ҳимоя қилиш кафолатларидан фойдаланиш борасидаги барча хизматлар «ягона дарча» тамойили асосида фақат **«Э-ijtimoiy-himoya.iiv.uz»** ягона интерактив хизматлар портали орқали адолатлилик билан кўрсатилишини, электрон навбат ошқора юритилишини таъминлаш;

ички ишлар органлари шахсий таркибига таътилар берилишини таъминлаш ва назорат қилиш;

ички ишлар органлари шахсий таркибини ижтимоий ҳимоя қилиш фаолиятига оид ҳисоботларни юритиш ва мониторинг қилиш;

ички ишлар органлари шахсий таркибининг соғлиғини муҳофаза қилиш юзасидан давлат дастурларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этиш;

ИИВ тиббиёт муассасалари томонидан шахсий таркиб ва унинг оила аъзоларига малакали тиббий хизмат кўрсатилишини ташкил этиш, назорат қилиш ва мониторингини ўрнатиш;

шахсий таркиб ўртасида турли сурункали касалликлар келиб чиқишининг олдини олиш ва профилактикасини таъминлаш юзасидан даврий тиббий кўриклар ўтказилишини назорат қилиш;

антропометрик кўрсаткичлари бўйича семизликнинг турли даражалари бўйича ортиқча вазнга эга ходимлар билан даволаш-соғломлаштириш тадбирларини ташкил этиш ва мониторинг қилиш;

3) ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш соҳасидаги қонунчиликни, фаолият шакллари ва усулларини янада такомиллаштиришга доир таклифлар ишлаб чиқиш ва амалга ошириш соҳасида:

ИИВ фаолиятини жорий ва истиқболли режалаштиришда, кадрлар билан ишлаш бўлинмалари ривожланишининг асосий йўналишлари ва концепцияларини ишлаб чиқишда иштирок этиш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолиятининг ҳолати тўғрисида, ижтимоий ҳимояни таъминлашнинг муаммоли масалалари юзасидан ахборот-таҳлилий маълумотлар тайёрлаш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари зиммасига юклатилган вазифаларнинг амалда бажарилишини тизимли таҳлил қилиш, уларнинг самарали амалга оширилишига салбий таъсир кўрсатаётган камчилик ва муаммоларни аниқлаш, шунингдек, уларни бартараф этиш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш;

маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлашнинг шакл ва усулларини янада такомиллаштириш, бошқарувни ташкил этишнинг замонавий усулларини, **илғор илмий-техник воситалар ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш** бўйича таклифлар тайёрлаш;

маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш соҳасига доир қонунлар, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва топшириқларининг тўлиқ ва самарали ижросига тўсқинлик қилаётган тизимли камчиликларни аниқлаш, шунингдек, уларни бартараф этиш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш;

маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш соҳасидаги муносабатларни ҳуқуқий тартибга солиш масалалари бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш, шунингдек, муносабат билдириш учун тақдим этилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари юзасидан хулосалар тайёрлаш;

маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш соҳаси бўйича халқаро тажриба ва хорижий қонунчиликни доимий ўрганиш, ўрганиш натижаларини Ўзбекистон Республикаси шароитларида жорий этишнинг мақсадга мувофиқлиги тўғрисида таклифлар ишлаб чиқиш;

маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш соҳасида олиб борилаётган ислохотларнинг амалга оширилишини таъминлашдаги

долзарб масалалар бўйича семинарлар, давра суҳбатлари, конференциялар, симпозиумлар ҳамда бошқа тадбирларни ташкил этиш ва ўтказиш;
геральдика масалалари бўйича халқаро тажрибани ўрганиш, шунингдек, мукофотлаш тизимини такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш.

Департамент қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа функцияларни ҳам амалга ошириши мумкин.

Департаментнинг ҳуқуқлари, мажбуриятлари ва жавобгарлиги Департамент ўзига юклатилган вазифалар ва функцияларни бажаришда қуйидаги ҳуқуқларга эга:

ваколатига кирадиган масалалар бўйича давлат бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ва бошқа муассасаларнинг базалари (шу жумладан электрон базалари)дан ахборот, статистик ва бошқа материалларни сўраш ҳамда олиш;

бошқарув қарорларни қабул қилиш, ахборот-таҳлиллар ва ҳисобот маълумотларини тайёрлаш учун ички ишлар органлари таркибий ва ҳудудий бўлинмаларидан зарур бўлган ҳужжатларни (уларнинг нусхаларини), маълумотлар ва бошқа материалларни сўраш ва олиш;

бошқарув қарорларини ишлаб чиқишда, ИИВ ҳайъатида ва тезкор йиғилишларда кўриб чиқилиши учун ахборот-таҳлиллар ва бошқа ҳужжатларни тайёрлашда ИИВ тегишли соҳавий хизматларини ўрнатилган тартибда жалб этиш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари ҳужжатлари ва материаллари билан танишиш, уларнинг ижроси юзасидан зарур бўлган маълумотларни олиш;

ўз ваколатларига кирувчи масалалар бўйича ички ишлар органлари ходимлари иш юритувидаги материаллар ва уларга нисбатан ўтказилган ёки ўтказилаётган хизмат текширувлари материаллари ҳамда бошқа ҳужжатлар билан танишиш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмаларига юкланган вазифаларни амалга ошириш мақсадида ички ишлар органларининг маълумотлар базасидан фойдаланиш;

ички ишлар органлари ходимлари ва хизматга қабул қилинаётган номзодларни ўрганиш учун тегишли соҳавий хизматлардан зарур маълумотларни талаб қилиб олиш;

ички ишлар органларига соҳага оид бажарилиши мажбурий бўлган бошқарув қарорлари ва топшириқлар бериш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмаларининг моддий-техник таъминотини яхшилаш, ходимларининг малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш бўйича таклифларни киритиш;

ички ишлар органларида қонунийлик ва хизмат интизомига риоя этилиши ҳолатини текшириш, ходимларнинг формали кийим бошини белгиланган тартибда кийиб юришлари, хизмат автотранспорт воситаларини бошқаришда белгиланган меъёрларга амал қилинишини назорат қилиш мақсадида республика ҳудудида патруль-текширувларини олиб бориш;

кадрлар билан ишлаш

бўлинмаларида қонунчилик ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини такомиллаштириш масалалари бўйича белгиланган тартибда таклифлар киритиш;

давлат ва идоравий мукофотларга муносиб номзодларни аниқлаш ва уларни мукофотлаш юзасидан Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирига таклифлар киритиш;

мукофотлаш ишларига масъулиятсизлик билан ёндашган, номзодларни тақдим этишда ҳолислик тамойилига риоя этмаган ички ишлар раҳбарлари ва ходимларига нисбатан интизомий жазо чораларини қўллаш бўйича таклифлар киритиш.

Департамент қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

Департамент қуйидаги мажбуриятларга эга:

ўз ваколатлари доирасида фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш чораларини кўриш;

ички ишлар органларида маънавий-маърифий, кадрлар сиёсатини амалга ошириш, таълимни ташкил этиш, жисмоний ва жанговар тайёргарлик, тиббий хизмат кўрсатишда қонунийлик, очиқлик ва шаффофлик принципларига амал қилиш;

ички ишлар органларида маънавий-маърифий ҳамда тарбиявий ишларни самарали ташкил этиш, шахсий таркиб ўртасида қонунийлик ва хизмат интизомини мустаҳкамлаш чораларини кўриш;

ички ишлар органлари музейлари, кутубхона ва ахборот-ресурс марказларининг фондини бойитиш, шахсий таркиб ўртасида китобхонлик маданиятини юксалтириш чораларини кўриш;

шахсий таркибни ижтимоий ҳимоя қилиш ва уларни психологик таъминлаш чораларини кўриш;

кадрлар билан ишлаш бўлинмаларининг иш фаолияти ҳақидаги зарур маълумотларни тайёрлаш ва ИИВ раҳбариятига тақдим этиш.

Департамент қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятларга ҳам эга бўлиши мумкин.

Департамент ўзига юклатилган вазифа ва функцияларнинг самарали бажарилиши учун жавобгардир.

Департамент фаолиятини ташкил этиш. Департаментга Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан лавозимга тайинланадиган ва лавозимидан озод этиладиган Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ўринбосари — Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти бошлиғи раҳбарлик қилади.

Департамент бошлиғи Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси билан келишилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан лавозимга тайинланадиган ва лавозимидан озод этиладиган уч нафар ўринбосарга эга.

Департамент бошлиғи:

Департамент ишини ташкил этади ва фаолиятига раҳбарлик қилади;

Департаментга юклатилган вазифалар, функциялар ва мажбуриятларнинг лозим даражада бажарилиши учун шахсан жавобгар бўлади;

ўз ўринбосарлари ва Департаментнинг мустақил бошқарма (бўлим) бошлиқларининг функционал мажбуриятларини белгилайди, уларга юклатилган мажбуриятларнинг бажарилишини назорат қилади;

Департаментнинг иш режалари ва ходимларнинг функционал мажбуриятларини тасдиқлайди;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари раҳбарларининг ҳисоботларини эшитади;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари, идоровий тиббиёт, соғломлаштириш ва таълим муассасалари фаолиятини бевосита, шунингдек, тегишли равишда ўз ўринбосарлари орқали назорат қилади;

кадрлар билан ишлаш бўлинмаларининг ички ишлар органларининг бошқа бўлинмалари билан ҳамкорлигини мувофиқлаштиради;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолиятини ташкил этиш ва ички ишлар органларининг бошқа бўлинмалари билан ҳамкорлигини таъминлаш масалалари бўйича буйруқ ва фармойишлар лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирига киритади;

Департамент ходимларига, шунингдек, ИИВ ихтиёрида қолдирилган ходимларга белгиланган тартибда йиллик асосий ва қўшимча меҳнат таътиллари беради;

Департамент ходимларини хизмат сафарларига юборади;

ИИВнинг таркибий ва ҳудудий бўлинмалари фаолиятига оид масалаларни ўрганиш ва текширувлар ўтказилишини ташкил қилади;

текширувлар ва уларнинг натижалари бўйича таклифлар, шунингдек, норматив-ҳуқуқий, услубий, ахборот-таҳлил ҳужжатларини

тайёрлашга ўрнатилган тартибда ИИВнинг таркибий ва ҳудудий тузилмалари ходимларини сафарбар этади;

давлат ҳокимияти органларида, вазирликлар, идоралар, ташкилотлар ва муассасаларда Департамент ваколатига кирадиган масалалар бўйича ИИВ номидан иш кўради;

ходимларни ваколати доирасида махсус ва ҳарбий унвонларга тавсия этади, мукофотлайди, интизомий жазолар қўллайди;

кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолиятини бевосита ва ўз ўринбосарлари орқали назорат қилади;

маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш соҳасида ички ишлар органларининг барча шахсий таркиби томонидан бажарилиши мажбурий бўлган ҳужжатлар қабул қилади;

ўз ваколати доирасида тааллуқли масалаларда буйруқ ва фармойишлар қабул қилади;

ички ишлар органларига кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва бошқа лавозимга ўтказишни таъминлайди ва ташкил этади;

ўз ваколати доирасида ИИВ марказий аппаратининг ишчи ва хизматчиларини ишга, бўлим бошлиғигача бўлган ходим ва ҳарбий хизматчиларни сафдорлар, сержантлар ҳамда офицерлар таркиби лавозимларига хизматга қабул қилади, лавозимга тайинлайди ва ички ишлар органларидан бўшатади;

жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари бўйича кадрлар билан ишлаш бўлинмалари ходимларининг хатти-ҳаракатлари қонунга мувофиқлигини, шунингдек, содир этилган қонун бузилиши ҳолати ўрнатилган тартибда текширилишини таъминлайди;

соҳа фаолиятига тааллуқли республика комиссиялари ва кенгашларига раислик қилади ва Департаментнинг бошқа комиссиялари ишини назорат қилади;

ички ишлар органлари тизимидаги мактабгача таълим ташкилотлари ҳамда болалар соғломлаштириш оромгоҳларига ходимларнинг фарзандларини жойлаштириш учун йўлланмалар бериш фаолияти устидан назоратни амалга оширади;

қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга оширади.

Департамент бошлиғи Департаментга юклатилган қуйидаги асосий вазифаларни самарали амалга оширилишини ташкил этади ҳамда шахсан назорат қилади:

ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш концепциясини амалиётга узлуксиз татбиқ этиш;

ходимларни ижтимоий ҳимоя қилишнинг самарали тизimini ташкил этиш;

ходимлар ўртасида маънавий-тарбиявий тадбирларни олиб бориш, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш, рағбатлантириш ва мукофотлашга доир ҳужжатларни кўриб чиқиш, хизмат интизومي ва қонунийликни мустаҳкамлаш чораларини кўриш;

ички ишлар органлари фаолиятини психологик жиҳатдан таъминлаш;

ходимларнинг хизмат ўташларини ташкиллаштириш, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, уларнинг захирасини шакллантириш ҳамда кадрлар таркиби сифатини яхшилаш;

ходимларнинг хизмат ўташларини қайд қилиш ҳамда махсус ва ҳарбий унвонлар бериш;

ИИВнинг таркибий ва ҳудудий тузилмаларининг маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш фаолиятини мувофиқлаштириш, уларга ташкилий-услубий ёрдам кўрсатиш, фаолиятга оид ҳисоботларни юритиш ҳамда таҳлил қилиш;

кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш, ўқитиш ва уларнинг малакасини ошириш, ходимларнинг касбий, жанговар ва жисмоний тайёргарлигини ошириш, соғлиғини сақлаш;

идоравий таълим, спорт-соғломлаштириш ва тиббиёт муассасаларининг самарали фаолиятини ташкил этиш.

Департамент бошлиғи Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирлигига қўйидагилар тўғрисида таклифлар киритади:

ходимларни интизомий жазолаш, идоравий мукофотлар билан тақдирлаш, шунингдек, уларни давлат мукофотларига тақдим этиш;

ички ишлар органлари таркибий ва ҳудудий бўлинмалари ходимлари, ишчи ва хизматчиларининг чекланган сонига ва меҳнатга ҳақ тўлаш фондига ўзгартириш киритиш;

ички ишлар органлари таркибий ва ҳудудий бўлинмалари тузилмасига ва штатлар сонига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш;

ўз ўринбосарлари, Департамент таркибий ва ҳудудий бўлинмалари бошлиқларини, шунингдек, ходимларни ИИВ номенклатураси (рўйхати)га кирувчи лавозимларга тайинлаш ва озод этиш, шунингдек, ички ишлар органларининг бошлиқлар таркибига кирувчи ходим ва ҳарбий хизматчиларни ички ишлар органларидан бўшатиш;

ички ишлар органлари фаолиятини яхшилаш ҳамда бевосита зиммасига юклатилган вазифаларни самарали ташкил этиш, соҳада ислохотларни амалга ошириш.

Департамент хизматлари бошлиқлари:

жисмоний шахслар ва юридик шахсларнинг вакиллари қабулини амалга оширади, шикоят, ариза ва таклифларни кўриб чиқади, улар юзасидан қарорлар қабул қилади;

жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари бўйича кадрлар билан ишлаш бўлинмалари ходимларининг хатти-ҳаракатлари қонунга мувофиқлигини, шунингдек, ходимлар томонидан қонун бузилиши ҳолатларининг ўрнатилган тартибда текширилишини таъминлайди;

раҳбарлик қилаётган хизматнинг ишини ташкил этади, шахсий таркибининг хизмат ва меҳнат интизомига риоя этишини таъминлайди, иш режаларини тасдиқлайди;

хизмат бошлиғи ўринбосарларининг функционал мажбуриятларини белгилайди, улар зиммасига юклатилган мажбуриятларнинг бажарилиши устидан назоратни амалга оширади;

ўз ваколати доирасида кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолиятини ташкил этиш масалалари бўйича шарҳ ва методик тавсиялар чиқаради, шахсий таркиби томонидан бажарилиши мажбурий бўлган кўрсатма лойиҳаларини Департамент бошлиғига киритади;

раҳбарлик қилаётган хизматда кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва лавозимга ўтказиш, хизмат сафарларига юбориш масалалари бўйича Департамент бошлиғига таклиф киритади;

раҳбарлик қилаётган хизмат ходимларига махсус унвонлар бериш, рағбатлантириш, шу жумладан, мукофотлаш ҳамда уларга интизомий жазолар қўллаш тўғрисида Департамент бошлиғига тақдимномалар киритади;

раҳбарлик қилаётган хизмат ходимларига таътил беради;

ўзига бўйсунувчи кадрлар билан ишлаш бўлинмалари фаолияти устидан бевосита ва ўз ўринбосарлари орқали назоратни амалга оширади, шунингдек, тегишли раҳбарларнинг ҳисоботларини эшитади;

Департамент бошлиғининг топшириғига биноан давлат, шу жумладан, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ва бошқа ташкилотларнинг расмий тадбирларида иштирок этади;

Департаментда ўрнатилган тартибда сафарбарлик тайёргарлигини ташкил этади, шунингдек, фуқаро муҳофазаси бўйича тадбирларнинг бажарилишини таъминлайди;

Департаментда махфийлик тартиботига риоя этилиши, шу жумладан, ахборотларни техник ҳимоялаш бўйича тадбирларнинг ташкил этилиши учун жавоб беради;

қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади.

Департамент бошлиғи бўлмаган тақдирда унинг вазифаларини ўринбосарларидан бири бажаради.

Қуйидагилар:

а) Департамент бошлиғининг тақдимномасига кўра Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан белгиланган тартибда лавозимга тайинланади ва лавозимидан озод этилади:

Департаментнинг таркибий бўлинмалари ва унга бевосита бўйсунувчи бўлинмаларнинг раҳбарлари;

Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ички ишлар органлари раҳбарларининг ўринбосарлари — маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш хизмати бошлиқлари;

б) тегишлича ИИВ департаментлари, ҳарбий тузилмалари, таълим, ўқув ва тиббиёт муассасаларининг раҳбарлари Департамент бошлиғининг кўшма тақдимномасига кўра Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан лавозимга тайинланади ва лавозимидан озод этилади:

тегишлича ИИВ департаментлари, қўмондонлик, таълим, ўқув ва тиббиёт муассасаларининг маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш хизматлари раҳбарлари;

в) тегишлича Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ички ишлар органлари раҳбарлари Департамент бошлиғининг кўшма тақдимномасига кўра Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан лавозимга тайинланади ва лавозимидан озод этилади:

туман ва шаҳарлар ички ишлар органлари раҳбарларининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари;

г) Департамент бошлиғи томонидан лавозимга тайинланади ва лавозимидан озод этилади:

Департаментнинг ходимлари;

д) Департамент билан келишилган ҳолда тегишлича Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ички ишлар

органлари раҳбарлари томонидан лавозимга тайинланади ва лавозимидан озод этилади:

Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ички ишлар органлари маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш хизматлари таркибидаги бўлинмалар раҳбарлари;

Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ички ишлар органлари раҳбарларининг ўринбосарлари — маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш хизмати бошлиқларининг мукофотлаш масалалари ва кадрлар тайёрлаш бўйича ёрдамчилари.

Департамент фаолияти устидан назорат Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан амалга оширилади.

Иш юритиш ва махфийлик тартиботини ташкил этиш ва таъминлаш бўйича чора-тадбирлар Департамент томонидан белгиланган тартибда мустақил равишда амалга оширилади.

Кадрлар билан ишлаш бўлинмаларини қурол-аслаҳа ва бошқа моддий-техника воситалари билан таъминлаш белгиланган тартибда амалга оширилади.

Мустақил таълим учун топшириқ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январдаги 10-сон қарорини ўқиб ўрганиш ва конспектлаштириш.

2. Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси билан танишиш ва конспектлаштириш.

1.2. МАВЗУ: ИИОЛАРИНИ ХАЛҚЧИЛ ПРОФЕССИОНАЛ ТУЗИЛМАГА АЙЛАНТИРИШ ВА АҲОЛИ БИЛАН ЯНАДА ЯҚИН ҲАМКОРЛИҚДА ИШЛАШГА ЙЎНАЛТИРИШ БЎЙИЧА ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАРИНИНГ МАЗМУН-МОҲИЯТИ

Семинар машғулот (2 соат)

Ушбу семинар машғулоти **«Блиц-сўров»** интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

«Блиц-сўров» (инглизча «блиц» – тезкор, бир зумда) методи берилган саволларга қисқа, аниқ ва лўнда жавоб қайтарилишини тақозо этадиган метод саналади. Таълим муассасаларида ушбу методга мувофиқ саволлар, асосан, ўқитувчи томонидан берилади. Берилган саволларга жавоблар жамоавий, гуруҳли, жуфтлик ёки индивидуал тарзда қайтарилиши мумкин. Жавоб қайтариш шакли машғулот тури, ўрганилаётган мавзунинг мураккаблиги, тингловчиларнинг қамраб олинишига кўра белгиланади.

Машғулотларда ушбу методни қўллаш куйидагича кечади:

Ўқитувчи ўрганилган мавзу, муайян таркибий қисмлар моҳиятини очибберишни талаб этадиган саволларни ишлаб чиқиб, тингловчилар эътиборига ҳавола қилади

Тингловчилар берилган саволга қисқа муддатда лўнда, аниқ жавоб беради

Гуруҳ (жуфтлик)да ишлашда бир нафар тингловчи берилган саволга жавоб қайтаради, унинг гуруҳдошлари жавобни тўлдиради (бирок, фикрлар такрорланмаслиги лозим)

Ўқув машгулотнинг саволлари:

1-савол. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 10-сон қарорининг санаси ва тўлиқ номланишини этинг.

2-савол. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 10-сон қарорининг иловалари ҳақида нималарни биласиз?

3-савол. Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодексининг бобларини нечта ва уларни тўлиқ айтиб беринг.

4-савол. Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси Қайси асосий мақсадларга йўналтирилган?

5-савол. Қарорга кўра ИИВнинг қайси тақлифларига розилик берилди?

6-савол. Кодексининг 1-боб. Умумий қоидаларда Кодекси ижросини таъминлаш кимларга таалуқли этиб белгиланди?

7-савол. Ходимларга хизмат вақтида ва хизмат кийимида нималар қилиш таъқиқланади ва нималар мумкин эмас ?

8-савол. Кодексининг 5-боб. Ички ишлар органларида касбий маданият ва хизмат интизомини таъминлаш бобида ходимларга нисбатан қайси рағбатлантириш чоралари қўлланилади? Улар нечта харфи билан айтинг.

9-савол. Кодексида ходимларга нисбатан қандай интизомий жазо чоралари қўлланилиши мумкин ва уларни санаб беринг?

10-савол. Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти тўғрисида низом қачон тасдиқланди?

11-савол. Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти фаолиятини ташкил этиш ҳақида нималарни биласиз?

1-саволга жавоб: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 10-сон қарори 2023 йил 20 январда “Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлари” тўғрисида.

2-саволга жавоб: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 10-сон қарорининг иловалари ҳақида нималарни биласиз? Қарор 4 та иловалардан иборат бўлиб, 1-илоvasи Ички ишлар ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизом КОДЕКСИ, 2-илоvasи ИИВ “Маънавий- маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти тўғрисида НИЗОМ, 3-илоvasи ИИОда кадрлар салоҳияти даражасини ошириш бўйича комплекс чоратадбирлар “Йўл харитаси” ва 4-илоvasи ПҚ киритилган ўзгартириш ва қўшимчалар.

3-саволга жавоб: 1-боб. Умумий қоидалар, 2-боб. Ички ишлар органларида касбий маданият қоидалари, 3-боб. ИИОда хизмат интизомига оид талаблар, 4-боб. ИИОда бошлиқлар ва ходимларнинг ўзаро муносабатлари, 5-боб. ИИОда касбий маданият ва хизмат интизомини тайинлаш, 6-боб. Бошлиқнинг ҳаракатлари устидан шикоят қилиш. 7-боб. Якуний қоидалар.

4-саволга жавоб: **Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси қуйидаги асосий мақсадларга йўналтирилган?**

ички ишлар органлари ходимларини «Инсон қадри учун» тамойили асосида давлатнинг юксак маънавий-ахлоқий фазилатларга эга, ўз бурчига содиқ, ватанпарвар ва халқпарвар вакили этиб тарбиялаш орқали аҳолининг чинакам розилигига эришиш;

ички ишлар органлари ходимларида хизмат вазифаларига ҳалол, виждонан, Ватан ва халқ олдидаги бурчини чин дилдан ҳис этган ҳолда, юксак масъулият билан ёндашиш, жамиятда умумэтироф этилган одоб-ахлоқ нормаларига сўзсиз амал қилиш туйғусини шакллантириш;

ички ишлар органларида содир этилиши мумкин бўлган ножўя хатти-ҳаракатлар, суиистеъмолчилик ва коррупция ҳолатларининг барвақт олдини олиш, ҳуқуқ-тартибот тизими обрўсига салбий таъсир кўрсатувчи низоли вазиятларни юзага келтирмаслик.

5-саволга жавоб: **Қарорга кўра ИИВнинг қуйидаги таклифларига розилик берилди: булар**

ИИОида хизматга биринчи марта қабул қилинган ходимларга нисбатан тайинланадиган **дастлабки синов муддатини бир йил** этиб белгилаш;

-худудий ички ишлар органлари эҳтиёжини инобатга олиб, Ички ишлар вазирлигининг **академик лицейлари битирувчилари** учун Ички ишлар вазирлиги Академиясида бакалавриятнинг «Хуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти» ва «Тезкор-қидирув фаолияти» таълим йўналишларига, тўлов-контракт асосида ўқитишни назарда тутган ҳолда, **200 нафаргача қўшимча** ҳар йиллик қабул квотасини киритиш.

-интизомий жазо тариқасида лавозимидан озод этилаётган ходимларни бошқа соҳавий тузилмаларга ўтказиш амалиётига чек қўйиб, ўз йўналиши бўйича қуйи бўлинмаларга йўналтириш ёки малакасига баҳо берган ҳолда хизматга лойиқлигини аниқлаш мақсадида **аттестациядан ўтказиш тартибини йўлга қўйсин;**

-2023 йил якунига қадар мансаб лавозимларини юқори маънавий-ахлоқий, ишчанлик ва касбий сифатларга эга бўлган номзодлар билан тўлдиришни назарда тутган ҳолда, ички ишлар органларида хизматга қабул қилишнинг сифат жиҳатидан янги, соддалаштирилган тартибини ўрнатиш ҳамда **«E-nomzod»** электрон ахборот тизимини яратиш;

-уч ой муддатда ички ишлар органларида малака тоифасини бериш тартиби ва мезонларини танқидий қайта кўриб чиқиб, унда ходимларни касбий билимлари, жанговар ва жисмоний тайёргарлик даражаси, **ахборот технологияларидан фойдалана олиши** ҳамда **Кодекс** қоида ва талабларини ўзлаштирганлиги бўйича синовдан ўтказиш тизимини жорий этсин.

6-саволга жавоб: Кодекснинг 1-боб Умумий қоидалар ижроси Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар органлари ходимлари ва ИИБ таълим муассасалари курсантлари ва тингловчиларитаалукли.

7-саволга жавоб: Ходимларга хизмат вақтида ва хизмат кийимида:

-Ходимларга хизмат мажбуриятларини бажариш ва хизмат вақтида ёхуд хизмат кийимида спиртли ичимликлар истеъмол қилиш **тақиқланади.**

- Ходимлар мансаб ваколатларини сиёсий партиялар, жамоат бирлашмалари ва уларнинг органлари манфаатлари йўлида амалга ошириши **тақиқланади.**

-Ходимларга тадбиркорлик фаолияти субъекти сифатида ёки унинг номидан бу соҳада қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ амалга ошириладиган, ўзи таваккал қилиб ва ўз мулкий жавобгарлиги остида даромад (фойда) олишга қаратилган фаолият билан шуғулланиши **тақиқланади.**

-Ходимларга тадбиркорлик фаолияти субъектларини ташкил этишга, уларнинг муассиси (иштирокчиси) бўлишга, тадбиркорлик фаолияти субъектида ташкилий-бошқарув, маъмурий-хўжалик вазифаларини бажаришга рухсат берилмайди, бундан акциядорлик жамиятларининг эркин муомалада бўлган акцияларига қонунчиликда белгиланган талаблар доирасида эгаллик қилиш ҳоллари **мустасно.**

-Ходимлар ўз мансаб ваколатини сууистеъмол қилган ҳолда, фуқаролар, жамият ва давлатнинг қонун билан кўриқланадиган манфаатларига зарар етказиш орқали шахсий фойда олиши **мумкин эмас.**

-Ходимларга хизмат ваколатларини жисмоний ва юридик шахслар манфаатларини кўзлаб бажариш ёки бажармаслик эвазига улардан ҳар қандай совғалар ҳамда ҳар қандай кўринишдаги моддий бойликларни олиш ёхуд уларнинг **хизматларидан фойдаланиш тақиқланади.** Бундан ходим томонидан алоҳида хизматлари учун давлат органининг тегишли қарори асосида олинган совғалар, шунингдек, мусобақалар ва танловларда эришган ютуқлари, умумхалқ байрамлари, расмий равишда нишонланадиган саналар ҳамда бошқа расмий тадбирлар муносабати билан мукофотлаш натижасида олинган совғалар **мустасно.**

8-саволга жавоб: Кодекснинг 5-боб. Ички ишлар органларида касбий маданият ва хизмат интизомини таъминлаш бобида ходимларга нисбатан 6 та рағбатлантириш бор. Булар:

- а) миннатдорлик эълон қилиш;
- б) қимматбаҳо ёки эсдалик совғаси ёхуд пул мукофоти билан тақдирлаш;
- в) фахрий ёрлик билан тақдирлаш;
- г) идоравий кўкрак нишони билан тақдирлаш;
- д) муддатидан олдин навбатдаги махсус унвон бериш;
- е) эгаллаб турган лавозими билан назарда тутилгандан бир поғона юқори махсус унвон беришчоралари қўлланилади.

9-саволга жавоб: Ходимларга нисбатан 8таинтизомий жазо чоралари қўлланилиши мумкин:

- а) танбех;
- б) ҳайфсан;
- в) қаттиқ ҳайфсан;
- г) лавозим маошининг эллиқ фоизидан кўп бўлмаган миқдорда жарима;
- д) махсус унвонини бир поғона пасайтириш;
- е) эгаллаб турган лавозимидан озод этиш;
- ж) гауптвахтада ҳибсда ушлаб туриш;
- з) ички ишлар органлари хизматидан бўшатиш.

10-саволга жавоб: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январдаги 10-сон қарорининг 2-иловасида Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти тўғрисида низомтасдиқланди.

10-саволга жавоб: Департаментга Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан лавозимга тайинланадиган ва лавозимидан озод этиладиган Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ўринбосари — Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти бошлиғи раҳбарлик қилади.

Департамент бошлиғи Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси билан келишилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан лавозимга тайинланадиган ва лавозимидан озод этиладиган уч нафар ўринбосарга эга.

Назорат учун саволлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 10-сон қарори 2023 йил 20 январда “Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлари” тўғрисидаги қарори билан танишиш ва конспектлаштириш.

2. ИИОида хизматга биринчи марта қабул қилинган ходимларга нисбатан тайинланадиган дастлабки синов муддатини аввалгиси билан фарқи.

3. Кодексда назарда тутилган бошлиқларнинг ҳаракатлари устидан шикоят қилиш.

4. Ички ишлар органларида касбий маданият қоидалари.

5. Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, йўл-патруль ва патруль-пост хизмати бўлинмалари ходимларини бўйича фуқаролар билан ишлаш модули.

1.3. МАВЗУ: ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ “ХОДИМБАЙ” ИШЛАШ ТИЗИМИ

Маъруза (2 соат)

Машғулот режаси:

1-ўқув савол. Ички ишлар органларида маънавий-маърифий, тарбиявий-профилактик ишларни ташкил этиш бўйича яратилган “Ходимбай” ишлаш тизимининг ҳуқуқий асослари.

2-ўқув савол. Ички ишлар органларида “ходимбай” ишлаш тизими ва унинг амалдаги аҳамияти.

1-ўқув савол. Ички ишлар органларида маънавий-маърифий, тарбиявий-профилактик ишларни ташкил этиш бўйича жорий этилган “Ходимбай” ишлаш тизимининг ҳуқуқий асослари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 апрелдаги ПҚ–5050-сон қарори билан “Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш концепцияси” амалиётга татбиқ этилди ва тизимда кадрлар сиёсатини олиб боришнинг янги тартиби жорий қилинди.

Қарорнинг 3-иловаси, яъни **“Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш концепцияси”нинг 4-боб. Маънавий-маърифий ишларни амалга ошириш йўналишларидан бири** Тарбиявий ишлар доирасида оилавий-маиший тарбия доирасида ходимларнинг оила аъзолари билан узвий боғлиқлигини таъминлаш, улар томонидан ходимларга касбий бурчини бажаришга руҳий кўмаклашишга қаратилган тадбирлар ўтказиш, яқка-тартибдаги тарбиявий ишлар ходимларда касб учун зарур бўлган шахсий фазилатларни шакллантириш ва психологик фаолият ходимларнинг руҳий ҳолатини кузатиш ҳамда уларнинг шахсий фазилатлари ва жамоадаги муносабатларини касбий бурчини самарали бажаришга йўналтириш ҳамда ижтимоий-ҳуқуқий фаолият ходимлар, фахрийлар ва уларнинг оила аъзоларининг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга, уларга ҳар томонлама моддий ва маънавий кўмаклашишга қаратилган тадбирлардан иборатлиги белгилаб ўтилган.

Концепцияда маънавий-маърифий ишлар ички ишлар органлари шахсий таркиби билан ишлаш соҳасининг устувор йўналиши сифатида ходимлар ўртасида тарбиявий ва тарғибот ишларини, психологик ҳамда ижтимоий-ҳуқуқий фаолиятни ва маданий тадбирларни ўтказиш белгиланган бўлиб, унда шахсий таркиб билан маънавий-маърифий

ишларни самарали ташкил қилишда натижадорликка эришиш учун “ходимбай” ишлаш тизимини жорий этиш белгилаб берилган.

«Ходимбай» ишлаш тизими асосида ходимлар ҳамда оила аъзоларининг яшаш шароити ва ҳолати ўрганилади.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг **2021 йил 21 октябрдаги 400-сон буйруғининг** 1-илоvasи “Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишлар фаолиятини ташкил этиш тартиби тўғрисида”ги Низомининг 26-бандида айнан барча даражадаги бошлиқ (командир)лар ходимларининг яшаш жойига бориб ўрганишлари унда оила аъзолари билан танишиш, ходимнинг яшаш шароити ва ижтимоий аҳволини, оиласидаги маънавий-руҳий муҳит (турмуш ўртоғи ва фарзандлари, ота-она, ака-ука ва опа-сингиллари орасидаги муносабатлар, оилавий низолар)ни, ҳудудий профилактика инспектори ва маҳалла (овул) фуқаролар йиғини фаолларининг ходим ҳамда унинг оила аъзолари ҳақидаги фикрларини ўрганиш ҳамда ходимнинг яшаш жойидан олинган барча маълумотларни таҳлил қилиши аниқ кўрсатиб берилган.

Шунингек, **Якка тартибдаги маънавий-маърифий ишлар журналининг 1-бўлимида** (ходимни ижтимоий ҳимоялаш, муаммосини бартараф этиш, моддий ва маънавий ёрдам кўрсатиш, бошқа лавозимга ўтказиш, ходимнинг фаолиятини алоҳида назоратга олиш, қоникарли деб топиш ҳақида) хулосасиқайд этилади.

Низомнинг 27-бандида эса барча даражадаги бошлиқ (командир)лар томонидан хавфгуруҳидагилар бир ходимга нисбатан Маънавий-маърифий ва ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоя ишларини ўтказиш бўйича йиғмажилд юритилиши унда ходимнинг оила аъзолари ва ижтимоий аҳволи тўғрисидаги маълумотнома, ходимнинг тушунтириш хатлари, расмий

огоҳлантириш, ходимнинг ўзи билан ҳамда оила аъзолари иштирокида ўтказилган суҳбатлар қайд этилган суҳбат варақаси ёки далолатнома, бошқа зарур материаллар жамланиб борилади. Ходим бошқа лавозимга тайинланганида, унинг Маънавий-маърифий ва ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоя ишларини ўтказиш бўйича йиғмажилди ички ишлар органи бошлиғи томонидан ходим тайинланган ички ишлар органига юборилади.

Низомнинг 4-5-бобларида ҳам Ички ишлар органлари ходимлари билан мунтазам ишларни олиб боришда уларга индивидуал ёндашган ҳолда ходимларни хизмат кўрсаткичига қараб рағбатлантириш ёки хизматдаги камчиликлари учун интизомий жазолаш каби ишлар Интизомий кенгашларда муҳокамадан ўтказилиши аниқ кўрсатиб ўтилган.

Жумладан, **Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг 2021 йил 30 майдаги 2/2110-сон кўрсатмаси** талабларига асосан ички ишлар органларида “Ходимбай” ишлаш тизими жорий этилди.

Шу билан биргаликда Ички ишлар органларида **“маънавият ва билим – инсон қадрлари ҳимоячисининг яширин қуроли”** ғоясини бош мақсад сифатида белгилаб, ушбу соҳадаги ишларни манзилли ташкил этиш орқали изчил ривожлантириш, Концепциянинг устувор вазифа ва йўналишларини амалиётга янада кенг татбиқ қилиш ҳамда кадрлар сиёсатини олиб боришда 2022 йилда амалга ошириладиган вазифалар стратегиясини тасдиқлаш мақсадида Ички ишлар Вазирининг 2022 йил 15 феврал кундаги **“Ички ишлар органларида маънавий-маърифий, таълим-тарбия ҳамда кадрлар билан таъминлаш соҳасидаги ишларни 2022 йилда жадал ривожлантиришга оид манзилли чора-тадбирлар тўғрисида”ги 34-сон** буйруғи имзоланди.

Буйруқда **“Ички ишлар органларида маънавий-маърифий, таълим-тарбия ҳамда кадрлар билан таъминлаш соҳасидаги ишларни**

2022 йилда жадал ривожлантиришга оид вазифалар Стратегияси” илова қилинган бўлиб, ундаги Низом 6 боб, 34 банддан иборатдир.

Айнан Стратегиянинг 2-боб. Маънавий-маърифий ишлар йўналишида Маънавий-маърифий ишлар йўналишидаги айрим бандларида:

а) тарбиявий ишларни жадаллаштириш: ҳудудлар ва соҳаларнинг хизмат хусусияти ҳамда тартиб интизом бузилиши ва коррупцион ҳолатларнинг эҳтимолий даражасидан келиб чиққан ҳолда маънавий-маърифий, тарбиявий-профилактик ишларни ташкил этиш бўйича “Худудбай”, “Соҳабай”, “Ходимбай” ишлаш методикаларини яратиш ҳамда амалиётга татбиқ этиш;

в) психологик фаолият унумдорлигини ошириш: психологик фаолиятни танқидий кўриб чиқиб, соҳани ривожлантириш, тизимдаги 72 нафар психологлар учун “ходим психолог ҳузурига эмас – психолог ходим ҳузурига” тамойили асосида “ходимбай” ишлаш тизимини жорий этиш;

-барча туман (шаҳар) ички ишлар органларида руҳий енгилланиш хоналарини ташкил этиб, самарали фаолият юритиши устидан қатъий назорат ўрнатиш; 673 нафар хавф гуруҳидаги ходимлар билан психолог мутахассисларнинг диагнози ва тавсиялари асосида мақсадли тарбиявий-профилактик тадбирларни ташкил этиш; -“Ходимбай” ишлаш тизими асосида нотинч оилаларни аниқлаб, психологлар томонидан оилавий муҳитни соғломлаштириш бўйича тегишли чора-тадбирларни амалга ошириш; психолог ходимлар томонидан ҳар бир ички ишлар органларида муҳитни ўрганиш орқали носоғлом жамоадаги муҳитни соғломлаштириш чора-тадбирларини белгилаш;

г) ижтимоий ҳимоя фаолиятини ривожлантириш: ходимларни ижтимоий ҳимоя қилишга доир барча қонуности ҳужжатлар нормаларини ягона ҳужжатда тизимлаштириш; “Ходимбай” ишлаш тизими асосида

аниқланган ижтимоий кўмакка муҳтож ходимлар базасини шакллантириб, уларнинг оиласидаги муаммоларини ҳал қилишга кўмаклашиш;

Шунингдек, мазкур буйруқнинг “Ички ишлар органларида маънавий-маърифий, таълим-тарбия ҳамда кадрлар билан таъминлаш соҳасидаги ишларни 2022 йилда жадал ривожлантиришга оид манзилли чоратадбирларни амалга ошириш бўйича йўл харитасининг **Маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш йўналишининг 1, 11, 16-бандлари** айнан “Ходимбай” ишлаш тизими бўйича қилиниши лозим бўлган ишлар ҳақида сўз юритилган.

Шу билан бирга Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг **2022 йил 14 март кундаги** “ИИВнинг айрим ҳудудий ички ишлар органларида маънавий-руҳий муҳит аҳволини ўрганиш ва ишчи гуруҳ таркибини тасдиқлаш тўғрисида”ги **Фармойиши** ижрога қаратилди.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг **2022 йил 07 июнь кундаги “Ички ишлар органлари шахсий таркиби ўртасида хизмат интизоми ва қонунийликка риоя этилишини мустаҳкамлаш ҳамда “Темир интизом ва ҳалоллик-муваффақият калити” шиори остида “Интизом ойлиги”ни ўтказиш тўғрисида”ги 135-сонли** ҳамда ИИВнинг 2021 йил 01 октябрь кундаги **209-сонли фармойишларига** асосан вилоят, шаҳар ИИБларида ҳам “Интизом ойлиги” давомида “Ходимбай” ишлаш тизими асосида самарали ишлар олиб борилмоқда.

Қарор билан ички ишлар органлари хизматида номзодларни қабул қилиш, кадрларни тайёрлаш, уларни ўқитиш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш, таълим сифатини кўтариш, илмий ҳамда психологик фаолиятни ривожлантириш, жанговар ва жисмоний тайёргарлик даражасини юксалтириш ҳамда хизмат ўташ масалаларида соҳани рақамлаштириш бўйича ҳам катта

ва албатта, ўзгаришларга қўл урилди.

Энди бевосита қарор мазмунига тўхталадиган бўлсак, “Ички ишлар органларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси” ички ишлар органлари тарихида илк бор қабул қилинмоқда. Унга қадар фаолиятимизда фақат “Ички ишлар органларининг интизом устави”га амал қилиб келинган. Ушбу уставнинг асосий предмети ходимларни рағбатлантириш ва интизомий жазолаш фаолиятини тартибга солишдан иборат бўлган.

Янги қабул қилинган кодекс ходимларни маънавиятли, садоқатли, халқпарвар этиб тарбиялаш, уларда ҳалоллик, юқори масъулият ҳамда одоб-ахлоқ нормаларига сўзсиз риоя этиш ҳиссини шакллантириш, ножўя ҳаракатлар ва коррупцион ҳолатларнинг олдини олишга қаратилган.

Шунингдек, кодекс — касбий маданият қоидалари, унга амал қилиш мажбурияти, ходимларнинг хизматдан ташқари вақтдаги одоби, хизмат интизоми талаблари, раҳбар ва ходимнинг ўзаро муносабати, бошлиқнинг мажбурияти ҳамда рағбатлантириш ва интизомий чоралар қўллаш

тартибларини ўз ичига олган. Кодекс талабларига бўйсунмаслик эса хизматдан бўшатишгача бўлган қатъий чораларни қўллашга асос бўлади.

Шунингдек, барча даражадаги раҳбарлар кодекс талабларининг бажарилишига қаратилган маънавий-маърифий ва тарбиявий ишларни амалга ошириш бўйича шахсан жавобгар эканлиги кўрсатиб ўтилди. Шу билан бирга, эндиликда ходимлар дастлабки синов муддати даврида кодекс қоидалари ва талабларини бузган ҳолларда уларга бириктирилган мураббийлар айбилик даражасидан келиб чиқиб, эгаллаб турган лавозимидан озод этишгача бўлган интизомий жазога тортилади. Шу тариқа мураббийлар масъулияти кескин оширилади.

2-ўқув савол: Ички ишлар органларида “ходимбай” ишлаш тизими ва унинг амалдаги аҳамияти.

Ички ишлар вазири Пўлат Бобожонов томонидан берилган топшириқлар ижросини таъминлаш, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М. Мирзиёев раислигида **2021 йилнинг 12 февраль куни** Ички ишлар вазирлиги Ҳайъатининг кенгайтирилган тарзда ўтказилган йиғилиши баёнининг тегишли бандлари ижроси юзасидан барча Ички ишлар органлари томонидан бир қатор ишлар амалга оширилди.

2021 йилнинг 18 март куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида маҳалла ва оила муаммоларини ўз вақтида аниқлаш ҳамда ҳал этиш масалаларига бағишлаб ўтказилган видеоселектор йиғилишида маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш, ишсизлик ва камбағалликни қисқартириш бўйича вазифалар муҳокама қилинди.

Давлат раҳбари **“Вазир ва унинг ўринбосарлари, вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари амалий ишлар ва натижадорликка ўтиши керак. Бунинг учун барча ресурс, ваколат ва шароит қилиб берилди. Бундан кейин масъуллардан маҳаллабай аниқ натижа сўралиши ва ҳар бир оила билан манзилли ишлайдиган, уларни қўллаб-қувватлайдиган янги тажриба яратиш зарур”**лигини таъкидлади.

Мазкур йўналишда Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг кўрсатмаси асосида Ички ишлар органларида амалга оширилаётган ишларнинг аҳволини танқидий ўрганиб бориш ва амалий ёрдам кўрсатиш ҳақида фармойиш ишлаб чиқилди. Олиб борилаётган ишларнинг бугуни аҳволини яқиндан ўрганиш мақсадида Ички ишлар бошқармалари **маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан бошқармаси масъул ходимлари** томонидан тузилган ишчи гуруҳлар туман ИИБларидаги ишларни ўрганиб келишмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг **2022 йил 07 июнь** кунидаги “Ички ишлар органлари шахсий таркиби ўртасида хизмат интизومي ва қонунийликка риоя этилишини мустаҳкамлаш ҳамда **“Темир интизом ва ҳалоллик-муваффақият калити”** шиори остида **“Интизом ойлиги”**ни ўтказиш тўғрисида”ги 135-сонли ҳамда ИИВнинг 2021 йил 01 октябрь кунидаги 209-сонли фармойишларига асосан вилоят, шаҳар

ИИБларида ҳам “Интизом ойлиги” давомида “Ходимбай” ишлаш тизими асосида самарали ишлар олиб борилмоқда.

б) тарғибот-ташвиқот ишларини кучайтириш:

-ёшлар, тажрибали ходимлар ҳамда фахрийлардан иборат “Маънавият тарғиботчилари карвони”ни ташкил этиб, барча ички ишлар органларида “Маънавият ва маърифат ойлиги”ни ўтказиш;

в) психологик фаолият унумдорлигини ошириш:

-психологик фаолиятни танқидий кўриб чиқиб, соҳани

ривожлантириш, тизимдаги 72 нафар психологлар учун “**ходим психолог ҳузурига эмас – психолог ходим ҳузурига**” тамойили асосида “ходимбай” ишлаш тизимини жорий этиш;

-барча туман (шаҳар) ички ишлар органларида руҳий енгилланиш хоналарини ташкил этиб, самарали фаолият юритиши устидан қатъий назорат ўрнатиш;

-673 нафар хавф гуруҳидаги ходимлар билан психолог мутахассисларнинг диагнози ва тавсиялари асосида мақсадли тарбиявий-профилактик тадбирларни ташкил этиш;

-“Ходимбай” ишлаш тизими асосида **нотинч оилаларни** аниқлаб, психологлар томонидан оилавий муҳитни соғломлаштириш бўйича тегишли чора-тадбирларни амалга ошириш;

-психолог ходимлар томонидан ҳар бир ички ишлар органларида муҳитни ўрганиш орқали носоғлом жамоадаги муҳитни соғломлаштириш чора-тадбирларини белгилаш;

-ички ишлар органларидаги 1 360 нафар раҳбар учун “Раҳбар маънавияти”, “Раҳбарнинг бошқарув маданияти” ва “Раҳбар психологияси” мавзуларида сайёр семинар-тренинглар ташкил этиш;

г) **ижтимоий ҳимоя фаолиятини ривожлантириш:**

-ходимларни ижтимоий ҳимоя қилишга доир барча қонуности ҳужжатлар нормаларини ягона ҳужжатда тизимлаштириш; “Ходимбай” ишлаш тизими асосида аниқланган ижтимоий кўмакка муҳтож ходимлар базасини шакллантириб, уларнинг оиласидаги муаммоларини ҳал қилишга кўмаклашиш;

-ходимларнинг ижтимоий ҳимоя масаласидаги **-электрон** қабул қилиш тизимини тўлиқ ишга тушириш орқали адолатли ва шаффоф ижтимоий ҳимоя тизимини яратиш;

-ходимларнинг фарзандларига мактабгача таълим ташкилоти ва соғломлаштириш **оромгоҳларига йўлланмалар** ажратилишини доимий назорат қилиб бориш;

- хизматда юқори натижаларга эришаётган ходимларни **рағбатлантириш** борасидаги кўрсаткични 9 мингга етказиш;

-идоровий **тиббий муассасаларда** бириктирилган контингентга кўрсатилаётган ижтимоий тиббий хизмат сифатини доимий таҳлил қилиб бориш, ходимларга қулайлик яратиш ва шароитларни янада яхшилашга қаратилган чора-тадбирларни амалга ошириш;

-**ҳар чоракда** бир маротаба ходимларнинг оила аъзолари билан биринчи раҳбарлар томонидан **сайёр оммавий қабуллар** ташкил этиш ва уларнинг муаммоларига ечим топишга кўмаклашиш; ижтимоий кўмакка ва эътиборга муҳтож ёлғиз, кекса ёшдаги фахрийларни аниқлаш ва уларнинг ҳолидан хабар олиш учун масъул ходимлар бириктириш.

д) маданий-маърифий тадбирлар йўналишидаги ишларни қуйидагиларни амалга ошириш орқали мазмунан бойитиш:

-шахсий таркиб ўртасида **“Намунали оила”** – туман, вилоят ва республика даражасида кўрик-танловлар ўтказиш; ички ишлар органларида **“Китобхон оила”** кўрик-танловини ўтказиш; ходимларни ҳар чоракда камида бир мартаба тарихий обидалар, зиёратгоҳлар, музей ва театрларга боришларини ташкил этиш.

Юқорида келтирилиб ўтилган чора-тадбирларнинг айримлари ўтган 2022 йилда ўз ижросини таъминлаб келди ҳамда 2023 йилнинг 1-чорак давомида ҳам ўз ифодасини топмоқда.

Жумладан, бугунги ички ишлар органларида **“Темир интизом ва ҳалоллик-муваффақият калити”** шиори остида ўтказилаётган **“Интизом ойлиги”** давомида ходимларни Ватанга муҳаббат ва садоқат руҳида тарбиялашда ҳамда уларни тизимда профессионал кадр бўлиб етиши учун маънавий-маърифий, маданий, тарбиявий тадбирлар жадаллик билан ўтказилмоқда.

Мазкур жараёнларда фаол қатнашиб келаётган ИИБ бошлиғининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари томонидан **“Интизом ойлиги”** доирасида **“Ходимбай”** ишлаш тизимига асосан қўл остидаги шахсий таркибнинг яшаш хонадонлари, хизмат фаолияти, жисмоний-жанговар ҳолатини ўрганиб, улар билан мунтазам равишда индивидуал тарбиявий суҳбатлар ўтказилмоқда, ходимлар томонидан

хизмат ва шахсий автотранспорт воситаларини бошқариш қоидаларига риоя қилишларини назорат тартибида текшириб, хизмат ва қонун бузилиш ҳолатларини олдини олишга қаратилган маънавий-маърифий, маданий ҳамда тарбиявий йўналишларда ўтказилаётган тадбирларда шахсий намуна кўрсатиб келинмоқда.

Жумладан, **“Интизом ойлиги”**да **“Ходимбай ишлаш”** тизимига асосланиб, барча шахсий таркибнинг оиласини, хизмат фаолиятини ўрганиб, уларда юзага келган муаммоларни ўз жойида бартараф этишда ташаббус кўрсатилиб, ўзининг билим ва тажрибаси асосида уларга йўл йўриқ кўрсатиб келаётгани барча ходимларда илиқ таассурот уйғотмоқда.

“Интизом ойлиги” давомида ички ишлар органларида ходимлар учун спорт машғулоти, мусобақалар ташкил этилиши билан биргаликда уларни билим савиясини оширишга қаратилган интеллектуал ўйинлар, очиқ давра суҳбатлари ва баҳс-мунозаралар ҳам ўтказилмоқда.

Ташкил этилаётган бу каби маънавий-маърифий тадбирлар ички ишлар органлари ходимларини ўз

соҳасининг ҳар томонлама етук мутахассиси бўлишига хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг 2022 йил 14 март кундаги “ИИБнинг айрим ҳудудий ички ишлар органларида маънавий-руҳий муҳит аҳволини ўрганиш ва ишчи гуруҳ таркибини тасдиқлаш тўғрисида”ги Фармойиши ижросини таъминлаш мақсадида, ИИБ Маънавий-маърифий ишлар ва Кадрлар билан таъминлаш департаменти масъул ходими вилоятларнинг ИИБ Маънавий-маърифий ишлар ва Кадрлар билан таъминлаш хизмати, Маънавий маърифий ишлар бўлими психологик таъминлаш гуруҳи томонидан, хизмат жамоаларида

маънавий-руҳий муҳит ва ходимлар ўртасидаги муносабатлар, мазкур жамоаларда соғлом маънавий-руҳий муҳитни шакллантириш борасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан;

- шахсий таркиб ўртасида рўй бериши мумкин бўлган салбий ҳолатларнинг келиб чиқиш сабабларини таҳлил қилиш, ходимларнинг ислохотлар жараёнидаги ўзгаришлар ва

хизматга бўлган муносабатини ўргатиш;

- ҳудудий ички ишлар органларининг мутахассис-психологлари томонидан амалга оширилган ишлар аҳволини ўрганиш ва аниқланган камчиликларни бартараф этиш бўйича амалий ёрдамлар кўрсатилмоқда. ИИБ Маънавий-маърифий ишлар ва Кадрлар билан таъминлаш департаменти масъул ходимлари ҳамда вилояти ИИБларнинг Маънавий-маърифий ишлар ва Кадрлар билан таъминлаш хизмати, Маънавий маърифий ишлар бўлими психологик таъминлаш гуруҳи томонидан, янги ташкил этилган **“Ходимбай”** ишлаш тизими асосида ходимларнинг яшаш уйларига борилиб, уларнинг муаммолари ва яшаш шароитлари ўрганилиб, аниқланган муаммолар бўйича тегишличора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Мутахассис-психологлар томонидан **“Истиқболли ва Раҳбар**

кадрлар захираси”га киритилган ходимлар билан давра суҳбатлари ташкиллаштирилиб, уларга келгусида қўл остидаги шахсий таркиб билан ишлаш ва хизмат жараёнини бошқаришда психологик маслаҳатлар берилмоқда.

Шунингдек, ходимлар билан ўтказилаётган **психологик суҳбат, маслаҳат ва ҳиссий-иродавий** сифатларини ривожлантирувчи тренинглар эса ходимлар учун зарур бўлган руҳий озукани олишларига омил бўлмоқда.

«Ходимбай» ишлаш тизими асосида ходимлар ҳамда оила аъзоларининг яшаш шароити ва ҳолати ҳам ўрганилди. Ходимларнинг касбий тайёргарлиги ҳамда ҳар қандай вазиятга тайёр туриши учун жисмоний ва жанговар тайёргарлик даражасини янада мустаҳкамлаш мақсадида ўқ отиш машғулотлари ҳам мунтазам равишда ўтказиб келинмоқда.

Келгусида **«ходимбай»** ишлаш тизимига янги ахборот технологияларини жорий этиш, бунда ҳисобот ҳужжатлари автоматик тарзда юритилиши хизмат вақтини тежалишига, ҳужжатлар юзаки бўлишининг олди олинишига ҳамда ёлғон маълумотлар киритилмаслиги таъминланади.

Бундан ташқари, **хавф гуруҳига мансуб, китоб ўқимаган, ортиқча вазнга** эга ходимлар билан махсус ўқув курслари ўтказиш, навбатдаги махсус унвон олиш учун ўқув йиғинлари иштироки кучайтирилиши, соҳавий хизматлар (ХПБ)нинг махсус ўқув курсларини ташкил этиш жадаллаштириш, шунингдек, ИИО ходимларининг зиддиятли вазиятлардаги хатти-ҳаракатлари мавзусида видеодарслик тайёрланиши ҳам келгусида ўзининг ижобий самарасини бериши мумкин.

Мамлакатимизда Янги Ўзбекистонни барпо этиш баробарида амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотлар, янгиланишлар самараси ўлароқ, ички ишлар органларида ҳам тизимли ишлар қилинмоқда. Соҳада ўтказилаётган ислоҳотларнинг салмоғини ички ишлар органлари бошқарув тизими тўлиқ мақбуллаштирилгани, шахсий таркиб қуйи бўғинда, бевосита аҳоли ўртасида хизмат қилиши таъминланганида ҳам кўриш мумкин.

2023 йилнинг 28 январь куни Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазири ўринбосари А.Икрамов раислигида **Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш, касбий, жанговар ва жисмоний тайёргарлик йўналишида** 2022 йил якунлари бўйича видеоселектор йиғилишидан **фото лавҳа**.

2023 йилнинг 28 январь куни Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазири ўринбосари А.Икрамов раислигида **Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш, касбий, жанговар ва жисмоний тайёргарлик йўналишида** 2022 йил якунлари бўйича видеоселектор йиғилиши танқидий руҳда ўтган муҳокамада хизмат фаолиятида ижобий натижаларни қайд этмаган бир қатор раҳбар ходимлар интизомий жазога тортилди.

Шунингдек, йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январдаги «**Ички ишлар органларини халқчил тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида**»ги ПҚ–10-сон қарорида белгиланган **6 та устувор вазифалар** бўйича маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш йўналишини янада такомиллаштириш юзасидан **2023 йилга мўлжалланган чора-тадбирлар белгиланди**.

Шу билан бирга, Вазир ўринбосари генерал-майор А.Икрамов томонидан шахсий таркиб ўртасида **тартиб-интизомни мустаҳкамлаш** ва **қонунийликни таъминлашда** Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси талабаларига қатъий риоя этиш, ходимларни «**Инсон қадри учун**» тамойили асосида давлатнинг юксак маънавий-ахлоқий фазилатларига эга, ўз бурчига содиқ, ватанпарвар ва халқпарвар этиб тарбиялаш орқали аҳолининг чинакам розилигига эришиш зарурлиги алоҳида таъкидланди.

Йиғилиш якунида кун тартибидаги масала юзасидан 2023 йилда амалга оширилиши лозим бўлган бир қатор вазифалар белгилаб олинди.

Мустақил таълим учун топшириқ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 апрелдаги ПҚ-5050-сон қарорининг 3-иловасини тўлиқ ўқиб чиқиш.

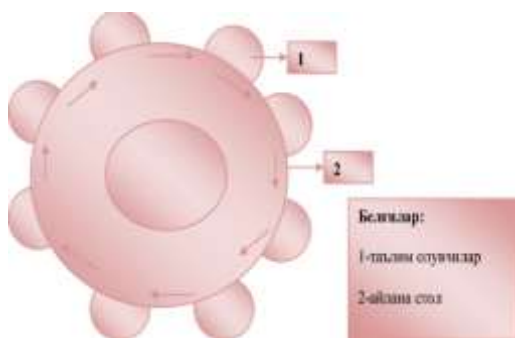
2. Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг 2022 йил 15 февралдаги 34-сон буйруғи ва Стратегия амда унга илова қилинган йўл хариталари билан яқиндан танишиб чиқиш ва ўрганиш.

3. 2021 йил 21 октябрдаги “Ички ишлар органлари маънавий-маърифий ишлар хизмати фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 400-сон буйруқни тўлиқ конспектлаштириш.

СЕМИНАР МАШҒУЛОТИ МАЗМУНИ (2- соат)

1.3.Мавзу: ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ “ХОДИМБАЙ” ИШЛАШ ТИЗИМИ

Ушбу ўқув машғулоти **“Давра суҳбати”** интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

“Давра суҳбати” методи – айлана стол атрофида берилган саволлар юзасидан тингловчилар томонидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдириш орқали олиб бориладиган ўқитиш методидир.

“Давра суҳбати” методи қўлланилганда стол-стулларни доира шаклида жойлаштириш керак. Бу ҳар бир тингловчининг бир-бири билан “кўз алоқаси”ни ўрнатиб туришига ёрдам беради. Давра суҳбатининг оғзаки ва ёзма шакллари мавжуддир.

Оғзаки давра суҳбатида ўқитувчи мавзуни бошлаб беради ва тингловчилардан ушбу савол бўйича ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришларини сўрайди ва айлана бўйлаб ҳар бир таълим олувчи ўз фикр-мулоҳазаларини оғзаки баён этадилар.

ИЗОХ: Сўзлаётган тингловчини барча диққат билан тинглайди, агар муҳокама қилиш лозим бўлса, барча фикр-мулоҳазалар тингланиб бўлингандан сўнг муҳокама қилинади. Бу эса тингловчиларнинг мустақил фикрлашига ва нутқ маданиятининг ривожланишига ёрдам беради.

Ўқув машғулотнинг саволлари:

1-савол. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 апрелдаги ПҚ–5050-сон қарори билан “Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш концепцияси” асосида тизимда кадрлар сиёсатини олиб боришнинг янги тартиби.

2-савол. “Ходимбай” ишлаш тизимида оид “Ички ишлар органларида маънавий-маърифий, таълим-тарбия ҳамда кадрлар билан таъминлаш соҳасидаги ишларни 2022 йилда жадал ривожлантиришга оид вазифалар Стратегияси”нинг йўналишлари ҳақида маълумот.

3-савол. Ички ишлар органларида “Интизом ойлиги”.

4-савол. Якка тартибдаги маънавий-маърифий ишлар журналинини юритиш.

5-савол. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг 2022 йил 07 июнь кунидаги “Ички ишлар органлари шахсий таркиби ўртасида хизмат интизومي ва қонунийликка риоя этилишинини мустаҳкамлаш ҳамда “Темир интизом ва ҳалоллик-муваффақият калити” шиори остида “Интизом ойлиги”ни ўтказиш тўғрисида”ги 135-сонли фармойишни ўқиб ўрганиш ва конспектлаштириш.

ГЛОССАРИЙ:

Концепциянинг концептуал ғояси - "Ватанга ва халққа садоқат билан хизмат қилиш-олий бурчимиз!" ғояси бўлиб унда давлат мустақиллигини ҳимоя қилиш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, жамоат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини муҳофаза қилиш устувор вазифа сифатида белгиланди.

Концепция ғоясининг асосий мазмун-моҳияти - фуқароларнинг тинчлиги ва мамлакатда қонун устуворлигини таъминлаш учун ҳар қандай ҳуқуқбузарликка қарши курашишда ўз жонини аямайдиган, ватанпарварлик, фидойилик, садоқат ва ҳалоллик фазилатларига эга ходимларни шакллантиришдан иборат

Маънавий-маърифий ишларни амалга ошириш йўналишлари Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишлар қуйидаги йўналишларда олиб борилади: тарбиявий ишлар, тарғибот-ташвиқот ишлари, психологик фаолият, ижтимоий-ҳуқуқий фаолият ва маданий тадбирлар орқали олиб борилади.

Маънавий-маърифий ишлар концепциясидан кутилаётган натижалар Концепцияда белгиланган тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида юксак маънавиятли, ватанпарвар, ўз касбига садоқатли ва фидойи ходимларни шакллантириш назарда тутилган.

Маънавият - (арабча- маънолар мажмуи) – кишиларнинг фалсафий ҳуқуқий, илмий, бадиий, ахлоқий, диний тасаввурлари ва тушунчалари мажмуи.

Маънавий иммунитет - (лотинча « иммунитетатис» - бирор нарсадан озод этиш) – шахс, ижтимоий гуруҳ, миллат, жамиятни турли зарарли ғоявий таъсирлардан ҳимоялашга хизмат килувчи тизим.

Мафкура - (арабча – фикрлар мажмуи) – муайян ижтимоий гуруҳ, қатлам, миллат, жамият, давлат манфаатлари, орзу-истак ва максад-муддаолари ифодаланган ғоявий – назарий қарашлар ва уларни амалга ошириш тизими.

Мафкуравий хавфсизлик — шахс, миллат, жамият, давлатнинг хилма-хил шаклларда намоён буладиган мафкуравий тажавузлар, турли мафкуравий марказларнинг бузгунчилик таъсиридан ҳимояланганлик даражасини тавсифловчи тушунча.

Миллатлараро тотувлик - Миллий мафкурамизнинг асосий ғояларидан бири; муайян ҳудуд, давлатда турли миллат вакилларининг бахамжихат яшаши, ҳамкорликда фаолият юритишини ифодаловчи тушунча.

Янги Ўзбекистон - маърифатли жамият концепцияси - миллий-ғоявий асосларимизни давр талабларига мос равишда бойитиш ва ривожлантириш, шу орқали жамиятнинг маънавий юксалишига эришиш деганидир.

таркибий бўлинмалар - Ички ишлар вазирлигининг департамент, бош бошқарма, марказ, мустақил бўлинмалари, таълим муассасалари,

Қоровул қўшинлари ҳамда Халқаро аэропортларда хавфсизликни таъминлаш қўшинлари қўмондонликлари, шунингдек, уларга бевосита бўйсунувчи бўлинмалар;

худудий бўлинмалар - Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармалари, улар таркибидаги бошқарма ҳамда мустақил бўлинмалар, туман ва шаҳар ички ишлар органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бошқармалари ҳамда бўлинмалари, шунингдек, улар таркибидаги соҳавий хизматлар;

барча даражадаги бошлиқ (командир)лар - таркибий ва худудий бўлинмалар бошлиқлари (командирлари) ва уларнинг ўрхшбосарлари, шунингдек, мазкур бўлинмалар таркибидаги барча бўлим, бўлинма (саф) бошлиқлари (командирлари), уларнинг ўринбосарлари ва гуруҳ раҳбарлари;

жамоа - ички ишлар органларида хизмат килаётган ходимлар жамоаси;

расмий огоҳлантириш - таркибий ва худудий бўлинмалар бошлиғининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари ҳамда мазкур бўлинмалардаги маънавий-маърифий ишларга масъуллар томонидан қўл остидаги ходимни Яқка тартибдаги маънавий-маърифий ишлар журналининг 3-бўлими (камчиликка йўл қўйганлиги фактини қайд этиш жадвали)да салбий асосларга кўра рўйхатга олинган пайтдан бошлаб бир ой муддат ичида яна бир маротаба камчиликка йўл қўйган ёки хизмат интизомини бузган тақдирда, уни интизомий жавобгарликка тортилиши ҳақида ёзма тарзда расман огоҳдантириш;

ватанпарварлик руҳидаги тадбирлар - ходимларда она-Ватанга муҳаббат, қасамёдига ҳамда хизмат бурчига садоқат туйғуларини шакллантириш орқали уларда маънавий дунёқарашни юксалтириш, шунингдек, ҳар қандай вазиятда жамоат хавфсизлиги ва қонунийликни таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ вазифаларни виждонан ҳамда сидқидилдан бажаришга тайёргарлигини ошириш ҳамда мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар;

ахлоқий-психологик тадбирлар - ходимларда юксак одоб-ахлоқ ва рухий барқарорликни, шунингдек хизмат ва кундалик ҳаётда ҳуқуқбузарликларнинг ҳар қандай кўринишларига, шу жумладан коррупцияга нисбатан мурасасизлик кайфиятини шакллантириш, фуқаролар билан мулоқот жараёнида касбий муомала маданиятига риоя қилган ҳолда ҳар қандай вазиятда ўзини ички ишлар органлари ходими деган юксак номга муносиб равишда намоён этиш, жамоада ингчанлик ва ижобий муносабат муҳитини яратиш, ўзаро ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлар;

ҳуқуқий тадбирлар - ходимларда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни оширишга қаратилган тадбирлар;

хавф гуруҳидаги ходимлар - беш ва ундан ортиқ киншдан иборат оиланинг яқка боқувчиси бўлган, икки ва ундан ортиқ вояга етмаган ёки

болалигидан ногирон бўлган фарзандларини ёлғиз ўзи тарбиялаётган, яқин қариндошлари (турмуш ўртоғи, туғишган фарзандлари, ота-онаси, ака-укалари, опа-сингиллари, қайнота ҳамда қайнонаси) орасида оғир касалликка чалингани бўлган, оиласи нотинч аҳволдаги ёки оғир ҳаётий вазиятга тушиб қолган **ижобий тавсифланувчи**, шунингдек, **бир ой давомида** уч ва ундан ортиқ камчиликларга йўл қўйган, икки ва ундан ортиқ қўпол носоғлом ёки ахлоққа зид ҳаракатлар содир этган, бошлиқ (командир)лар билан асоссиз равишда уч ва ундан ортиқ зиддиятли вазиятлар келтириб чиқариб, маънавий-руҳий муҳитга **салбий таъсир кўрсатувчи ходимлар**.

Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодекси - Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари ходимлари, шу жумладан, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги таълим муассасалари курсантлари ва тингловчиларининг хизмат ҳамда хизматдан ташқари фаолиятида одоб-ахлоқи ва интизомига қўйиладиган талабларни белгилайди, бошлиқлар ва ходимларнинг ўзаро муносабатларини, шунингдек, уларга нисбатан рағбатлантириш ва интизомий жазо чораларини қўллаш масалаларини тартибга солади.

Ахлоқ – арабча сўз бўлиб, хулқ-атвор, юриш-туриш, тарбия, адаб деган маъноларни англатади. Ушбу тушунча жамиятнинг ахлоқий ҳаётида юз берадиган барча жараёнларни ўзида мужассам этади.

Одоб (арабча «адаб» сўзидан олинган) – деганда, жамиятда, кишилар билан муомалада ўзини тута билиш; ахлоқ, тарбия ва унинг нормалари тушунилади.

Хушмуомалалик – деб ички ишлар органлари ходимларининг аҳоли билан уларнинг иззат-ҳурматини жойига қўйиб, самимий, сиполик ва мулойимлик, камтарлик, хайрхоҳлик, холислик билан қиладиган ахлоқий хатти-ҳаракатларининг мажмуасига айтилади.

Хулқ-атвор – кишининг муомаласи ва руҳиятидаги, феъли ва хатти-ҳаракатларидаги, одатларидаги, қилиқлардаги хусусиятларнинг мажмуаси ҳи-собланади. У маълум бир жамият, ижтимоий гуруҳ аъзоларининг ижтимоий ҳаёт шароитида шаклланган амалий фаолияти, хатти-ҳаракатлари, одамлар билан муносабатларининг умумий тартиб ва қоидаларидан иборат бўлади.

“Эстетика” сўзи – юнонча “эстетикос” сўзидан олинган бўлиб, “сезиш”, “ҳис этиш қобилияти” деган маъноларни янглатади.

“Ватан” (арабча-ўсган жой, юрт) – бу кишининг туғилиб ўсган ўлкаси, шаҳри ёки қишлоғи, юрт, диёр ёхуд киши туғилиб ўсган ва ўзини унинг фуқароси ҳисоблаган мамлакат, она юртидир.

“Ватанпарварлик” – ватанга муҳаббат ва садоқат, ватан учун хизмат қилиш ва бу йўлда бутун умрини ва салоҳиятини бахшида этиш, керак бўлса, ўз жонини ҳам фидо қилиш демакдир. Ватанпарварлик барча инсонлар, миллатлар, халқлар учун умумий бўлган, асрлар давомида сайқалланиб келган умуминсоний туйғу, маънавий қадриятлардан бири. Тарихий жиҳатдан ватанпарварлик инсонларнинг ўз ватани тақдири билан боғлиқ ижтимоий-иқтисодий ривожланиш, халқларнинг ўзлари яшаётган ҳудуд дахлсизлиги ва мустақиллиги йўлидаги қарши жараёнида такомиллашиб келган хис-туйғулар жамланмаси ҳамдир. Бу ватаннинг ўтмиши ва бугуни билан фахрланишда, келажаги учун қайғуриш ва дахлдорликда, унинг манфаатларини ҳимоя қилишда намоён бўлади.

Дахлдорлик туйғуси – авваламбор, шу юртда яшаётган ҳар қайси инсон ўзлигини англаши, қадимий тарихимиз ва бой маданиятимиз, улуг аждодларимизнинг меросини чуқурроқ ўзлаштириш бугунги тез ўзгараётган ҳаёт воқелигига онгли қараб, мустақил фикрлаши ва диёримиздаги барча ўзгаришларга дахлдорлик туйғуси билан яшаши зарурлигидир.

“Маънавият” бу – инсонни руҳан покланиш, қалбан улғайишга чорлайдиган, одамнинг ички дунёси, иродасини бақувват, иймон-этиқодини бутун қиладиган, виждонини уйғотадиган беқиёс куч, унинг барча қарашларнинг мезонидир

Маънавий таҳдид – бу, аввало, дини, этиқодидан қатъий назар, ҳар қайси одамнинг том маънодаги эркин инсон бўлиб яшашига қарши қаратилган, унинг айнан руҳий дунёсини издан чиқариш мақсадини кўзда тутадиган мафкуравий, ғоявий ва информацион хуружларни назарда тутиш лозим.

Маънавий тарбия – тобора кучайиб бораётган бундай ҳатарларга қараш доимо сергак, огоҳ ва хушёр бўлиб яшашимиз зарур. Бундай таҳдидларга қарши ҳар томонлама чуқур ўйланган, пухта илмий асосда ташкил этилган, мунтазам ва узлуксиз равишда олиб бориладиган маънавий тарбия билан жавоб бериш мумкин.

“Масъулият” (арабча) – жавобгарлик, ҳисоб беришлик деган маъноларни англатиб, бирор иш, ҳатти-ҳаракат оқибати, натижаси учун бўлган жавобгарликдир.

Мафкура” (арабча – “фикрлар мажмуи”) – муайян ижтимоий гуруҳ, қатлам, миллат, жамият, давлат манфаатлари, орзу-истак ва мақсад-

муддаолари ифодаланган ғоявий-назарий қарашлар ва уларни амалга ошириш тизимидир.

“Иммунитет” (лотинча – “immunitas”) – бирор нарсанинг чидамлилигидир.

“Мафкуравий иммунитет” – маълум бир шахсда ёки ижтимоий гуруҳда ўзига хос булган, қатъий, барқарор мафкуравий қарашнинг шаклланганлиги, маълум мафкура тамойилларининг ўз ижтимоий-сиёсий фаолияти билан мустаҳкамланганлигидир.

“Мафкуравий полигон” – одамлар ва халқларнинг қалби ва онгини эгаллашга қаратилган турли мафкураларнинг синов майдони.

Ғоя – инсон тафаккурида вужудга келадиган, ижтимоий характерга эга бўлган, руҳиятга таъсир ўтказиб, жамият ва одамларни ҳаракатга чорлайдиган, мақсад-муддао сари етаклайдиган кучли, теран фикр.

Ғоявий бўшлиқ – муайян шароитда жамият, ундаги тоифа ва қатламларнинг онгида содир бўладиган ғоясизлик, мафкуравий вакуум ҳолати. Яъни, ғоявий бўшлиқ – муайян шароитдаги билимсизлик, англаб олинган ғоянинг йўқлиги.

Ғоявий тарбия – инсон онги ва тушунчалари тизимида ҳаёт ҳақидаги фалсафий, сиёсий, ҳуқуқий, диний, эстетик, ахлоқий, бадий, касбий қарашларни мақсадли шакллантириш жараёнидир.

Глобаллашув – бу аввало ҳаёт суръатларининг беқиёс даражада тезлашуви демакдир.

Хизматни ўташ тартиби - хизматга қабул қилиш, махсус унвонлар бериш ва улардан маҳрум этиш, лавозимга тайинлаш, лавозимдан озод этиш ва ротация, ходимларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, ходимнинг бошқа давлат органлари ва ташкилотларига сайланганида (тайинланганида, сафарбар этилганида) хизмат ўташи, аттестация ўтказиш, таътилар бериш, ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимоя қилиш, хизмат ўташ режимини таъминлаш, хизмат муддатларини узайтириш, хизматдан бўшатиш ва хизматга тиклаш.

“Ходимбай”- Ички ишлар органларида маънавий-маърифий, тарбиявий-профилактик ишларни ташкил этиш бўйича ишлаш тизими.

“Ходимбай” ишлаш методикаси- Худудлар ва соҳаларнинг хизмат хусусияти ҳамда тартиб интизом бузилиши ва коррупцион ҳолатларнинг эҳтимолий даражасидан келиб чиққан ҳолда маънавий-маърифий, тарбиявий-профилактик ишларни ташкил этиш бўйича чора-тадбирлар.

“Интизом ойлиги”- шахсий таркибнинг яшаш хонадонлари, хизмат фаолияти, жисмоний-жанговар ҳолатини ўрганиш, улар билан мунтазам

равишда индивидуал тарбиявий суҳбатлар ўтказиш, ходимлар томонидан хизмат ва шахсий автотранспорт воситаларини бошқариш қоидаларига риоя қилишларини назорат тартибда текшириш, хизмат ва қонун бузилиш ҳолатларини олдини олишга қаратилган маънавий-маърифий, маданий ҳамда тарбиявий йўналиш.

“Workout” майдончалари- “Workout” (маҳалла ва кўча фитнеси ёки машқ майдончаси)да исталган вақтда, ҳеч қандай сарф-харажатсиз шуғулланиш имконини берувчи майдонча.

Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизومي кодекси- ИИО ходимларининг хизмат ҳамда хизматдан ташқари фаолиятида одоб-ахлоқи ва интизомига қўйиладиган талаблар.

“Интизомий клиника” хавф гуруҳидаги ходимлар билан алоҳида дастурлар асосида соғлом хизмат ва турмуш тарзига қайтариш.

“Маънавият-маърифат ва таълим-тарбия занжири”- маънавий-маърифий ишларни узлуксиз ташкил этишда таълим ҳамда хизмат жараёни.

“Маънавият тарғиботчилари карвони”- ёшлар, Ички ишлар органларидаги тажрибали ходимлар ҳамда фахрийлардан иборат гуруҳ бўлиб, уларнинг асосий вазифаси ҳудудий ички ишлар органларида фуқаролар ва ИИОлари билан маънавий-маърий ишларни кенг тарғиб қилиш ва ёшларда она ватанга ҳамда унда қонун устиворлигини таъминлашда ижобий натижаларга эришишга мўлжалланан ҳаракат.

“Ходимбай назорат” тизими- Ички ишлар органларида кадрлар салоҳияти даражасини ошириш бўйича комплекс чора-тадбирлар ижросини таъминлаш ҳамда натижаларини таҳлил қилиш.

“Э-ХИД” — “Ходимбай ишлаш дафтари” юритиш электрон тизими- ходимларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, улар ўртасида китобхонликни оммалаштириш ва маънавий дунёқарашини юксалтириш; ходимлар билан ишлашни ташкил этиш ҳақидаги маълумотлар базаси.

ТЕСТ САВОЛЛАРИ

1. ИИВнинг 2022 йил 15 февралдаги 34-сон буйруғидаги Стратегияда кимлар Стратегия ҳамда “Йўл харитаси”да белгиланган вазифалар ижросини самарали амалга ошириш учун шахсан масъул ва жавобгар ҳисобланади?

2. ИИВнинг 2022 йил 15 февралдаги 34-сон буйруғидаги Стратегияда кимлар Стратегиясида ИИОда қандай ғоя бош мезон сифатида белгиланди?

3. ИИОларида қачондан “Ходимбай ишлаш тизими жорий этилди?”

4. ИИОларида “Интизом ойлиги” қандай ойлик ҳисобланади?

5. Ҳавф гуруҳидаги ходимлар билан алоҳида дастурлар асосида соғлом хизмат ва турмуш тарзига қайтаришда қандай номли клиника йўлга қўйилди?

6. ИИОларида “Маънавий-маърифат ва таълим-тарбия занжири”- да қандай ишлар амалга оширилади?

7. ИИОларида “Маънавий тарғиботчилари қарвони қандай ишлар ҳаракат?”

8. “Э-ХИД” — “Ходимбай ишлаш дафтари”ни қандай мақсадларда юритилади?

9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январь кунидаги “Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-10-сон қарорига асосан нечта илова тасдиқланган?

10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январь кунидаги “Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-10-сон қарорининг 3-иловасига мувофиқ айнан нима тасдиқланган?

11. Ички ишлар органларида маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш Концепцияси қайси норматив-ҳуқуқий ҳужжатга асосан ташкил этилган?

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январь кунидаги “Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-10-сон қарорининг 1-иловасига мувофиқ айнан нима тасдиқланган?

13. Ички ишлар органлари ходимларини қайси тамойил асосида давлатнинг юксак маънавий-ахлоқий фазилатларга эга, ўз бурчига содиқ,

ватанпарвар ва халқпарвар вакили этиб тарбиялаш орқали аҳолининг чинакам розилигига эришиш мумкинлиги белгиланган?

14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январь кунидаги “Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-10-сон қарорининг 2-иловасига мувофиқ айнан нима тасдиқланган?

15. Ички ишлар органларида хизматга биринчи марта қабул қилинган ходимларга нисбатан тайинланадиган дастлабки синов муддатини кўрсатинг?

16. Худудий ички ишлар органлари эҳтиёжини инобатга олиб, Ички ишлар вазирлигининг академик лицейлари битирувчилари учун Ички ишлар вазирлиги Академиясида бакалавриятнинг "Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти" ва "Тезкор-қидирув фаолияти" таълим йўналишларига, тўлов-контракт асосида ўқитишни назарда тутган ҳолда, нечта нафаргача қўшимча ҳар йиллик қабул квотаси ажратиш белгиланди.

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январь кунидаги “Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-10-сон қарорининг 4-иловасига мувофиқ айнан нима тасдиқланган?

18. Ички ишлар органлари ходимларининг касбий маданият ва хизмат интизоми кодексининг тузилиши?

АСОСИЙ АДАБИЁТЛАР:

I. Ўзбекистон Республикаси Қонуллари:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси – 2021 й.
2. Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 16 сентябрдаги «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги 407-сон Қонуни.
3. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 17 августдаги “Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги ЎРҚ-633-сон Қонуни.

II. Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонлари ва Қарорлари

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сон Фармони.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрелдаги “Ички ишлар органлари учун профессионал кадрларни тайёрлашнинг сифат жиҳатдан янги тизимини жорий этиш бўйича чора тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-5076-сонли Қарори.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартдаги “Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6196-сон Фармони.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2-апрелдаги “Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5050-сон Қарори.
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 16 августдаги “Ички ишлар органлари ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3216-сон қарори.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрель “Ички ишлар органлари учун профессионал кадрларни тайёрлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5076-сонли қарори.
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 20 январдаги “Ички ишлар органларини халқчил профессионал тузилмага айлантириш ва

аҳоли билан янада яқин ҳамкорликда ишлашга йўналтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-10-сонли қарори.

III. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Қарорлари ва Ўзбекистон Республикаси вазирликларининг ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлари

1. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг 2021 йил 27 августдаги “Ички ишлар органларида узлуксиз ўқув-карьера жараёни тизимини ташкил этиш тўғрисида”ги 310-сон буйруғи.

2. Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг 2022 йил 15 февралдаги 34-сон буйруғи ва Стратегия амда унга илова қилинган йўл хариталари билан яқиндан танишиб чиқиш ва ўрганиш.

3. 2021 йил 21 октябрдаги “Ички ишлар органлари маънавий-маърифий ишлар хизмати фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 400-сон буйруқни ўрганиш.

IV. Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари

1. Мирзиёев Ш.М. “Янги Ўзбекистон стратегияси” Тошкент “Ўзбекистон” НМИУ 2021. – 465 б.

2. Ш.Мирзиёев «Буюк келажигимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз». – Т., 2017 й.

3. Ш.М. Мирзиёев “Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси асосида демократик ислохотлар йўлини қатъий давом эттирамиз”. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталари қўшма мажлисидаги нутқи. // Халқ сўзи. – 2021. – 6 ноябрь.

4. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганнинг 28 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси./ Халқ сўзи., 2021., № 243 (6678.)

5. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. – Т., «Ўзбекистон», 2017. – 104 б.

V. Дарсликлар, Ўқув қўлланмалар

1. Юксак маънавият ва қонун устуворлиги асосида яшаш, эл-юртга садоқат, адолат, ҳалоллик фазилатларини ва муомала маданиятини камол топтириш: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2014.

2. Норматов К.Н., Янги Ўзбекистон меъмори. Сиёсий. Т., 2011. 136 б.

3. Ички ишлар органларининг жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлаш фаолияти: Дарслик / И. Исмаилов, М.З. Зиёдуллаев, Ф.Н.Шукуров ва бошқ.; генерал-лейтенант Б.А.Матлюбовнинг умумий таҳрири остида. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2019. – 414 б.

Интернет сайтлари:

1. <http://www.lex.uz> (Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси).

2. <http://www.lex.uz> (Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси).

3. <http://press-service.uz/uz> (Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий веб-сайти).

4. <http://natlib.uz> (Алишер Навоий Номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси).

5. <http://akadmvd.uz> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси).

6. <http://ziyonet.uz> (ZiyoNET таълим портали).

7. <http://utube.uz/ru> (Utube.uz таълим видеопортали).

8. <http://book.uz/> (Электрон адабиётлар кутубхонаси).

9. <http://www.xs.uz> («Халқ сўзи» газетаси).

10. <http://www.legislationline.org/ru> (Бюро по демократическим институтам и правам человека ОБСЕ).

З.Р. УМАРОВ, И.Б. АХМЕДОВ, Б.Ш. ЮСУПОВ, З.М. АЛИЕВА

**“ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРИГА НАВБАТДАГИ
“ПОДПОЛКОВНИК” МАХСУС УНВОНИНИ БЕРИШ УЧУН
МАХСУС МАЛАКА ОШИРИШ ЎҚУВ КУРСЛАРИНИНГ
“МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ” ТАЙЁРГАРЛИК
МОДУЛИ БЎЙИЧА**

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУА

Мухаррир Н.З. Тасимов

Босишга рухсат этилди _____._____.2023 й. Нашриёт ҳисоб табоғи _____.
Буюртма №_____ Адади _____ нусха.

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти,
100213. Тошкент шаҳри, Хусайн Байқаро кўчаси, 27а-уй.